

Delavke Loke Pro s stavko v stečaj

Delavke škofjeloške tekstilne tovarne Loka Pro stavkajo že drugi teden. Upanje za rešitev podjetja in delovnih mest se iz dneva v dan zmanjšuje in bo z vložitvijo zahtevka za uvedbo stečaja popolnoma ugasnilo. To sredo je zahtevek v imenu delavk še pripravljaval odvetnik. V imenu upnic ga je vložila delavka **Mirjana Eržen**, s podpisami pa jo je za to pooblastilo 88 delavk. Vodstvo podjetja dolguje zaposlenim že dve plači in pol, lanski regres in dodatek za prehrano ter prevoz na delo za tri mesece. Prav zato bo odvetnik predlagal sodišču, naj upnice oprosti plačila stroškov. Če sodišče tega ne bo sprejelo, bo po zagotovilih **Antona Rozmana** zahtevano vsoto iz solidarnostnega sklada plačal Stupis.

Delavke so se za takšen zaključek agonije odločile, ker so spoznale, da z direktorjem in večinskimi lastnikom podjetja **Gorazdom Krajnikom** dogovor ni mogoč. Ta sicer trdi, da vsak dan, ko delavke ne delajo, izgubi od milijona do 1,3 milijona tolarjev, kolikor bi podjetje moralo ustvariti dnevne realizacije, da bi lahko normalno poslovalo. Po besedah **Milene Sitar**, sekretarke območne organizacije ZSSS Gorenjske, je mesečna realizacija podjetja le 16 milijonov. Krajnik vseskozi vali krivdo na delavke, Rozman pa meni, da je za slabo poslovanje družbe prvi odgovoren di-

rektor, ki ni znal organizirati proizvodnje, za njim pa še drugi lastniki, ki bi morali bedeti nad poslovanjem. Delavke Loke Pro pričakujejo, da bodo s svojim skrajnim korakom dosegle vsaj minimalno zadoščenje. Država jim bo iz jamstvenega in preživninskega sklada izplačala do tri minimalne plače, pravico imajo tudi do odpravnine v višini ene minimalne plače. Stečajna masa bo majhna, saj podjetje nima v lasti nepremičnin, ampak samo stare stroje. Njihova knjigovodska vrednost je vsaj desetkrat večja od realne, zato bo poplačilo zahtevkov verjetno zelo skromno.

Stavkovni odbor v Loka Pro bo naredil seznam najbolj ogroženih delavk in centrom za socialno delo predlagal, naj jim pomagajo, prav tako naj bi na pomoč priskočil Rdeči križ.

Delavke Loke Pro so to sredo na svojih delovnih mestih čakale na razplet dogodkov, čeprav bi lahko izrabile lanske dopuste in prešežke ur. Njihov direktor jim tega ni hotel priznati, dejal je: »Če so se odločile stavkati, pa naj stavkajo.«

Rozman je še povedal, da čaka stečaj še nekatera podjetja te dejavnosti. Tako bo usodi delavk Loke Pro sledilo še nekaj sto delavcev iz drugih podjetij. V Stupisu opozarjajo vse zaposlene v tej dejavnosti, naj dobro premislijo in pretehtajo zahtevke za stečaje, saj jih po uvedbi le-teh ne čaka nič lepega. Skromna pomoč hitro poide.

Mojca Matoz

Sožalje Tomu Lipniku, predsedniku Sindikata Premogovnika Velenje

V ZSSS smo pretreseni zaradi hude nesreče v Premogovniku Velenje, ki je zahtevala smrt dveh ter osem poškodovanih rudarjev.

V imenu ZSSS izrekam globoko sožalje vsem članom kolektiva Premogovnika Velenje. Prosim vas, da naše iskreno sožalje ob tragični nesreči prenesete tudi družinam pokojnih rudarjev, vsem poškodovanim rudarjem pa želimo, da bi čimprej okrevali.

S spoštovanjem
mag. Dušan Semolič, predsednik ZSSS

Davčna politika trd oreh

Dušan Mramor, finančni minister, je na pogajanjih o novem socialnem sporazumu ta teden opozoril, da je treba proučiti posledice uveljavitve sindikalnih predlogov na javne finance. Omenil je tudi proračunske težave v letu 2004, do katerih bo prišlo zaradi vstopa v Evropsko unijo. Takrat se bo namreč zmanjšal priliv iz davka na dodano vrednost.

Zahtevo sindikatov za znižanje dohodnine v letu 2004 naj bi proučili septembra in ob tem upoštevali makroekonomske kazalce. Pri tem bodo na finančnem ministrstvu posebej skrbno proučili zahtevo, da bi bile odpravnine zaradi nesposobnosti delavca in iz poslovnih razlogov oproščene dohodnine. Kot nam je povedal Dušan Semolič, bodo pogajanja o novem socialnem sporazumu nadaljevali pospešeno.

Iz vsebine:

Vprašanja in odgovori v zvezi z novim zakonom o delovnih razmerjih

stran 2 in 3

Vprašanja in odgovori v zvezi z novim zakonom o delovnih razmerjih

Piše:
Gregor Miklič,
izvršni sekretar ZSSS

1. Novi zakon o delovnih razmerjih uporablja pojem »plača«, nikjer pa ni določeno, ali gre za bruto ali neto plačo.

Zakon o delovnih razmerjih v 126. in 127. členu uporablja pojem plača. Če bi zakon uporabljal pojem neto plačo, bi moral pod vrstami plačil ali pa sestavnimi deli plače določiti, da so sestavni deli plače tudi prispevki za socialno varnost in akontacija dohodnine. Novi zakon izhaja iz predpostavke, da pojem plača vedno pomeni bruto plačo. Taka uporaba pojma plača velja od leta 1991 dalje, ko so bile uvedene bruto plače kot prejemek delavca. Tudi v odločbah Vrhovnega sodišča RS oziroma njihovih obrazložitvah je bilo velikokrat povedano, da pojem plača pomeni bruto plačo. Taka opredelitev plače izhaja tudi iz drugih zakonov. Zakon o prispevkih za socialno varnost določa, da sta zavezanec plačila prispevkov za socialno varnost delavec in delodajalec (delavec iz bruto plače, delodajalec na bruto plačo).

Zakon o dohodnini določa, da se v osnovo za dohodnino všteta letni znesek plače, zmanjšane za plačane prispevke za socialno varnost. Iz teh določb nedvoumno izhaja, da je plača vedno v bruto znesku. Ker je delodajalec dolžan obračunati in odvesti prispevke za socialno varnost in akontacijo dohodnine, delavec kot končni znesek prejme neto izplačilo plače.

Enako velja tudi za nadomestila plače in druge osebne prejeme delavca. Od teh prejemkov se plačajo prispevki za socialno varnost in akontacija dohodnine, če je tako predpisano z zakonom o prispevkih za socialno varnost in zakonom o dohodnini.

2. Ali delavcu, ki mu je odpovedana pogodba o zaposlitvi, pripada nadomestilo za primer brezposelnosti po predpisih o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti?

Po 242. členu zakona o delovnih razmerjih delavec ne more uveljaviti pravice do denarnega nadomestila v naslednjih primerih: če odkloni prehod in dejansko opravljanje dela pri novem delodajalcu, ki je prevzel njegovega dosedanjega delodajalca; če sporazumno razveže pogodbo o zaposlitvi; če sam odpove pogodbo o zaposlitvi; če pogodbo odpove delodajalec iz krivdnega razloga; če v primeru odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi sklenitve nove pogodbe o zaposlitvi ne sprejme ustrezne pogodbe o zaposlitvi; če delodajalec izredno odpove pogodbo o zaposlitvi ter če sodišče ugotovi, da je odpoved pogodbe delodajalca nezakonita, delavec pa ne želi nadaljevati delovnega razmerja pri delodajalcu. To pomeni, da delavcu pripada pravica do nadomestila, če delodajalec redno odpove pogodbo o zaposlitvi iz poslovnega razloga, če delodajalec redno odpove pogodbo o zaposlitvi iz razloga nesposobnosti in če delavec izredno odpove pogodbo o zaposlitvi. Delavec lahko uveljavi pravico do odpravnine tudi če delodajalec v nasprotju z določbami zakona (89., 113., 115., 116. in 117. člen zakona) odpove pogodbo o zaposlitvi, če zaradi tega zahteva sodno varstvo ali sproži postopek pred arbitražo. Določbe 19. člena zakona o zaposlovanju in določbe 242. člena novega zakona o delovnih razmerjih med seboj niso usklajene.

Od delavca, ki mu je prenehalo delovno razmerje v nasprotju z zakonom, kolektivno pogodbo ali splošnim aktom delodajalca, zakon o zaposlovanju zahteva, da uveljavlja varstvo pravic pri delodajalcu in sodno

varstvo. Če tega ne stori, ne more uveljaviti pravice do denarnega nadomestila. Po prejšnjih predpisih o delovnih razmerjih je bilo prenehanje delovnega razmerja izjema, zato je zakon od delavca zahteval, da sproži postopke za varstvo pravic, če mu je delovno razmerje prenehalo iz razlogov na strani delodajalca. Po novem zakonu je odpoved pogodbe o zaposlitvi normalen način prenehanja pogodbe o zaposlitvi, zato v primerih odpovedi pogodbe, razen če je pogodba o zaposlitvi prenehalo v nasprotju z zakonom, ni več potrebno zahtevati sodnega varstva. Vendar bo to stališče morala verificirati strokovna skupina za spremljanje zakona o delovnih razmerjih, ki jo je imenoval ekonomsko-socialni svet. Šele uskladitev zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti z zakonom o delovnih razmerjih bo dokončno odpravila vse dvome.

3. Ali lahko v postopku prisilne poravnave preneha delovno razmerje starejšim delavcem in invalidom?

Do uveljavitve novega zakona o delovnih razmerjih je po dokončnem sklepu o prisilni poravnavi s finančno reorganizacijo delovno razmerje lahko prenehalo vsakemu delavcu, ne glede na njegov delovni ali socialni status. Po uveljavitvi zakona je prisilna poravnava poslovni razlog za odpoved pogodbe o zaposlitvi. Iz poslovnega razloga pa ni mogoče odpovedati pogodbe o zaposlitvi starejšim delavcem (delavcu, starejšemu od 55 let, in delavki, starejši od 51 let), invalidom, staršem (delavki med nosečnostjo in dokler doji otroka in delavki oziroma delavcu v času, ko je polni delovni čas odsoten zaradi starševskega dopusta) in delavskim predstavnikom (sindikalnimi zapusnikom, članom sveta delavcev in delavskim predstavnikom v nadzornem svetu). Tem delavcem torej v postopku prisilne poravnave s finančno reorganizacijo ni mogoče odpovedati pogodbe o zaposlitvi.

4. Ali lahko delodajalec, ko ni dela, delavcem izda sklepe o čakanju na delo doma ali jim odredi »prisilni« dopust?

Novi zakon ne pozna več posamičnih aktov delodajalca, to je sklepov, odločb in podobno. Ker je delovno razmerje dvostransko razmerje, je možno pravice delavcev praviloma urejati le s spremembami oziroma dopolnitvami pogodbe o zaposlitvi, pod določenimi pogoji pa tudi s pisnim soglasjem delavca. Delodajalec ne more več izdajati sklepov oziroma odločb, delavcem lahko predlaga spremembe oziroma dopolnitve pogodbe o zaposlitvi ali pa delavce pisno obvešča o njihovih pravicah.

Če delodajalec s posamičnim aktom odloči o pravici delavca po uveljavitvi novega zakona, razen v primerih iz 233. člena zakona, gre za nezakonite odločitve delodajalca. Delavec mora v teh primerih uveljavljati varstvo pravic po določbah 204. člena novega zakona in od delodajalca zahtevati, naj kršitev odpravi oziroma izpolni svoje obveznosti. Če delodajalec v osmih dneh po vročitvi zahteve delavca ne izpolni, lahko delavec v nadaljnjih 30 dneh vložijo tožbo na delovno sodišče.

Zakon o delovnih razmerjih ne pozna več čakanja na delo doma. To sicer ne pomeni, da če dela ni, delavci ne morejo ostati doma. Temeljno pravilo je, da mora delodajalec v teh primerih začasno prerazporediti delovni čas, če pa to ni mogoče, pa delavci lahko tudi ostanejo doma, če drugega ustreznega (enako zahtevnega) dela zanje ni. V tem primeru imajo pravico do nadomestila plače v višini 100-odstotne osnove, osnova za nadomestilo pa je plača delavca v zadnjih treh mesecih. Po zakonu so delodajalci dolžni delavcem zagotavljati delo in če ga ne zagotovijo, nosijo ves rizik.

Če delavec pride na delo in delo ni zagotovljeno, delodajalec delavca ne more napotiti domov. Delodajalec mora posamezne delavce o prerazporeditvi delovnega časa v pisni obliki obvestiti najmanj dan prej, če pa gre za prerazporeditev delovnega časa več kot 10 delavcev, jih mora o tem obvestiti najmanj tri dni prej.

Ob pomanjkanju dela delodajalec delavcev ne more napotiti na letni dopust (razen če se posamezni delavec s tem strinja). Namen letnega dopusta je, da se delavec odpočije, zato letnega dopusta ni mogoče porabiti za premostitev motenj v poslovanju delodajalca. Po zakonu se izraba letnega dopusta delavca določa upoštevaje potrebe delovnega procesa, možnosti delavca za počitek in rekreacijo in družinske obveznosti delavca. To pomeni, da se morajo delavci in delodajalec dogovoriti o izrabi letnega dopusta oziroma izrabo dopusta planirati vnaprej. Z letnim dopustom ne more enostransko razpolagati delodajalec. Če je v pogodbah o zaposlitvi določeno, da z letnim dopustom delavca razpolaga delodajalec, je to nezakonito.

5. Kako v praksi razumeti določbe 233. člena zakona, da se postopki uveljavljanja in varstva pravic, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja, uvedeni pred uveljavitvijo novega zakona, dokončajo po predpisih, ki so veljali in se uporabljali do uveljavitve novega zakona?

Ta zakonska določba pomeni, da za postopek varstva pravic, obveznosti in odgovornosti delavca, veljajo predpisi, veljavni do uveljavitve novega zakona. Stari zakon torej velja, če je bil delavcu najkasneje 31. decembra vročen akt o njegovi pravici, obveznosti ali odgovornosti oziroma zoper njega uveden disciplinski postopek.

Če je delavec pred uveljavitvijo novega zakona prejel sklep o čakanju na delo, se obdobje čakanja na delo s pravicami za čas čakanja na delo po prejšnjih predpisih (nadomestilo plače v višini 70 odstotkov osnovne plače, povečane za dodatek za delovno dobo) izteče na dan, ki je določen v tem posamičnem aktu.

Če je bil delavcu do 31. decembra lani vročen predlog za začetek disciplinskega postopka, se za vodenje disciplinskega postopka in disciplinske ukrepe, vključno z zahtevo za varstvo pravic, uporabijo predpisi, ki so veljali do uveljavitve novega zakona (če gre za hujše kršitve delovnih obveznosti, za katere se lahko izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja, mora postopek potekati pred disciplinsko komisijo, ta pa lahko izreče tudi ukrep prenehanja delovnega razmerja).

Če je delavec do 31. decembra prejel sklep, da je njegovo delo zaradi nujnih operativnih razlogov nepotrebno, do dokončnosti sklepa ves postopek poteka po starih predpisih, prav tako se za trajanje odpovednega roka, višino nadomestila v času odpovednega roka in za višino odpravnine za presežne delavce uporabijo stari predpisi, ki so veljali do uveljavitve novega zakona.

Določbe tega člena pa se ne morejo uporabiti, če je bil program razreševanja presežnih delavcev sprejet v decembru, sklepi pa so bili delavcem vročeni v januarju. V takem primeru bi delodajalec moral delavcem, katerih delo je postalo nepotrebno, redno odpovedati pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga, glede odpovednega roka, nadomestila za čas odpovednega roka in višine odpravnine, pa je treba uporabiti določbo zakona oziroma kolektivne pogodbe, če je za delavca ugodnejša. V tem primeru mora delodajalec sklepe nadomestiti z odpovedjo pogodbe o zaposlitvi, sicer je ves postopek od izdaje sklepov dalje nezakonit.

6. Delavec že od oktobra ni prejel plače. Od kdaj se šteje rok treh mesecev, ko delavec, če ni v zakonskem oziroma pogodbenem roku (najkasneje 18. v mesecu) prejel plačila za delo, lahko izredno odpove pogodbo o zaposlitvi?

Vsi roki, ki jih zakon določa kot pogoj za sprejem posamezne odločitve delavca ali delodajalca, začnejo teči s 1. januarjem, to je od dneva uveljavitve novega zakona dalje. Zakonski pogoj, da delavec lahko izredno odpove pogodbo o zaposlitvi, če mu delodajalec trikrat zaporedoma ne izplača plače v zakonskem ali pogodbenem roku, bo iztekel 18. marca, čeprav je delavec brez plače že od oktobra lani. Delavec, ki že od oktobra ni prejel plače, bi delavec lahko sprožil postopek razveze pogodbe o zaposlitvi po določbah 19. a člena zakona o zaposlovanju in zavarovanja za primer brezposelnosti, po katerih inšpektor za delo ugotovi, da delodajalec delavcu že tri mesece zapored ni izplačal plače in delodajalcu odredi, da mora delavcu v mesecu dni izplačati zaostale plače. Če delodajalec tega ne stori, lahko delavec razveže pogodbo o zaposlitvi in se prijavi kot brezposelna oseba na zavodu za zaposlovanje, kjer dobi pravico do denarnega nadomestila

7. Kdaj začne teči rok treh let kot skrajni rok, v katerem lahko delodajalec z istim delavcem in za isto delo oziroma delovno mesto sklene več pogodb o zaposlitvi za določen čas zaporedoma?

Rok treh let, ki ga zakon za prehodno obdobje do leta 2007 določa kot najdaljši rok za sklenitev več zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas z istim delavcem in za isto delo, začne teči po uveljavitvi novega zakona. Če delavec dela po pogodbi o zaposlitvi za določen čas, ki se bo iztekla npr. v marcu letos, bo začel rok treh let teči z dnem, ko bo delavec sklenil novo pogodbo o zaposlitvi za določen čas.

Pri sklepanju pogodb o zaposlitvi za določen čas je treba opozoriti, da je te pogodbe mogoče sklepati le v primerih in pod pogoji, ki jih določa 52. člen novega zakona, lahko pa tudi drugi zakoni oziroma kolektivne pogodbe dejavnosti. Sklepanje pogodb o zaposlitvi v nasprotju s tem členom je nezakonito oziroma mora delavec začeti postopek varstva pravic po 204. členu zakona oziroma sprožiti spor pred delovnim sodiščem, da ugotovi, ali je bila pogodba o zaposlitvi za določen čas sklenjena v nasprotju z zakonom, in da hkrati ugotovi, da je bila pogodba o zaposlitvi sklenjena za nedoločen čas.

Predstavniki Sindikata gostinstva in turizma (SGiT) ter Turistične zveze Slovenije (TZS) so minuli teden sedli za skupno mizo. Na seji v izobraževalnem centru v Radovljici so ugotovili, da želijo sodelovati in da obstaja veliko načinov, kako lahko to tudi storijo.

Zbrane je najprej pozdravil župan občine Radovljica **Janko Stušek**. Predstavil je življenjski in turistični utrip svoje občine in povedal, da so imeli po letu 1992 hude težave. Takrat je propadla veriga podjetij (Elan, Sukno, Almira ...) in število brezposelnih se je zelo povečalo, zaradi vojne v nekdanji Jugoslaviji pa so v te kraje manj prihajali turisti. Po letu 1996 se gospodarstvo spet postavlja na noge, tudi s pomočjo turizma. Občina je na najbolj tranzitnem območju v Sloveniji in njihova želja je, da potnike zaustavijo. Težave imajo še vedno z denarjem, bodočnost pa vidijo v nekaterih investicijah, kot je obnova nekdanj protokolarnega Podvina, starega mestnega jedra Radovljice, oživitev

Marjan Rožič, predsednik TZS, želi turizmu vrniti nekdanji ugled

nekaterih muzejev in zgraditev prenočitvenih zmogljivosti za potrebe verskega turizma. Več turistov pričakujejo tudi z odpravo meje z Avstrijo in Italijo.

Dušan Semolič, predsednik ZSSS, je dejal, da je prav turistično gospodarstvo ogledalo stanja vsega slovenskega gospodarstva. Zavedati bi se morali, da lepe zgradbe niso dovolj in da so pomembni ljudje. Delavci v turizmu bi morali biti s svojim delom zadovoljni, da bi ga lahko dobro opravljali, kar bi potem privabilo še več turistov. Slovenija naj ne bo znana le po izjemni lepoti, temveč tudi po prijaznih ljudeh. Sindikati si prizadevajo, da bi bili odnosi v podjetjih še boljši, težave pa nastajajo pri vrednotenju dela. Delodajalci ne dajejo dovolj priznanja svojim delavcem. Ker gremo kmalu v Evropo, se moramo zavedati, da bo država izgubila veliko pristojnosti in da so pred predstavniki civilne družbe, kot smo sindikati in TZS, novi izzivi. Omenil je tudi socialni sporazum,

Skupna seja SGiT in Turistične zveze Slovenije

Turizem smo še vedno ljudje

kjer je k doseženim rezultatom svoj del prispeval tudi SGiT.

Gorenjsko turistično gospodarstvo je predstavil **Lado Srečnik** in dejal, da dušo kraju vedno dajejo ljudje in ne hoteli. Povedal je, da je društveno delo v tem koncu Slovenije dobro razvito in temelji na prostovoljnem delu, ohranjanju tradicije, skrbi za razvoj in medsebojnem sodelovanju vseh. Turizem bi po njegovem moral dobiti mesto, ki mu pripada, saj se obetajo v prihodnje prav v tej panogi najboljše viri dohodka. V preteklosti je bilo na Gorenjskem narejenih več napak. Gospodar-

Karmen Leban, sekretarka SGIT, je poudarila pomen izobraževanja in zaposlovanja turističnih in gostinskih delavcev

Akcije in načrte TZS za prihodnost je predstavil **Alojz Šoster**. Povedal je, da ta nacionalna turistična organizacija združuje 560 turističnih društev s skupno okoli 200.000 člani. Stične točke s SGIT so po njegovem mnenju na različnih področjih in skupaj bi lahko ta velika armada civilne družbe še bolje delovala. Zdi se mu škoda, da Slovenija več nima ministrstva za turizem in da kljub napotom državne podsekretarke za turizem Darje Radič, ki deluje v okviru ministrstva za gospodarstvo, ta dejavnost nima dovolj veljave v našem gospodarstvu. SGiT pa je povabil tudi k sodelovanju v časopisu Lipov list.

Sekretarka SGIT **Karmen Leban** je ponudbo za objavljanje v Lipovem listu z veseljem sprejela. Poudarila je še, da je Slovenija tako lepa, da bi lahko bil turizem paradna panoga našega gospodarstva. Skupno srečanje SGiT in TZS je priložnost za uresničevanje skupnih ciljev, ki jih ni malo. Obe organizaciji imata podobne lastnosti, saj sta nestranskarški, nevladni, prostovoljni, podobno organizirani po območjih in pri delovanju komisij, odborov in strokovnih služb. Povedala je, da SGiT že ima organizirano permanentno izobraževanje, da deluje v okviru ZSSS, ker lahko v centrali, ki šteje preko 400.000 članov, zagotavlja večjo socialno in pravno varnost. Skupni cilj tistih, ki jim ni vseeno kaj se dogaja s slovenskim turizmom, bi morali najprej prepri-

ske gigante, kot je jeseniška železarna, so silili v te prelepe koticke in prav te napake je treba zdaj pozdraviti.

Sekretarka območne organizacije ZSSS Gorenjske **Milena Sitar** je povedala, da je pred desetimi leti gorenjski turizem preživljal težke čase, ker je zaradi vojne in novih turističnih tokov ostal brez gostov. Ostali pa so delavci in okorela organizacija, prilagojena časom, ko so gostje prihajali kar sami. Vse to je skupaj s procesi denacionalizacije in lastninjenja privedlo do kriz in finančnih zlomov nekaterih podjetij. Neredna in prenizka izplačila plač, odpuščanja in nižanja stroškov na račun izčrpavanja delovne sile so botrovali tudi akcijama inšpekcije, ki je v mnogih podjetjih odkrila presežke ur. Kršitve delovne zakonodaje in brezumne obremenitve delavcev so zniževale kvaliteto dela v turizmu. Posledica nizke cene dela je tudi vse manjše zanimanje mladih za osnovne poklice v gostinstvu, in tako zlasti v sezoni, kronično primanjkuje kuhar-

Terme med prvimi odpovedujejo zaradi poslovnih razlogov

V Termah Maribor nadaljujejo prestrukturiranje gostinstva, kar je posledica preoblikovanja prostocarinskih prodajaln. Kakor je povedala sekretarka območnega odbora sindikata delavcev gostinstva in turizma v Podravju Branka Jurak, so zato v podjetju že lani pripravili program reševanja trajno presežnih delavcev, odpustili naj bi jih 22. Ker pa je na začetku tega leta začel veljati novi zakon o delovnih razmerjih, je postal program, pripravljen po starem zakonu, brezpredmeten. To je ugotovil tudi sindikat podjetja. Zato se je vodstvo Term po sestanku s sindikatom podjetja in svetom delavcev odločilo, da bo z 19 delavci razvezalo pogodbo o zaposlitvi zaradi poslovnih razlogov. Med temi delavci jih je tudi nekaj, ki sodijo med zaščitene kategorije.

Terme so tem delavcem prejšnji teden že poslale obvestilo o nameri, da z njimi raz-

vežejo pogodbo o zaposlitvi zaradi poslovnih razlogov. Po zakonu je delodajalec zaščitene kategorije delavcev dolžan tudi opozoriti, da na zavodu za zaposlovanje ne bodo imeli pravice do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti, če bodo z razvezo pogodbe o zaposlitvi soglašali. Sedaj se morajo delavci odločiti, ali bodo od delodajalca terjali, naj o svoji nameri obvesti njihov sindikat. »Če nas bo vodstvo Term na željo posameznih delavcev obvestilo, da namerava z njimi razvezati pogodbo o zaposlitvi, bomo vsak primer posebej podrobno proučili in ukrepali v skladu z zakonom in sindikalnimi pravili ter naše člane ustrezno zaščitili,« pojasnjuje Jurakova.

Nekdanje prostocarinske prodajalne na avstrijski meji so Terme preoblikovale v Travel shope. Ponudba v njih je ostala približno enaka, le njihova donosnost se je zmanjšala. Po

čati vlado, da je turizem tista veja, kjer Slovenija lahko razvija svoj potencial in večja zaposlovanje. Sedaj ni tako, saj zaposlenost v gostinstvu in turizmu pada; delo je premalo cenjeno in zato pada zanimanje za te poklice. Ko bodo meje odprte, bo prost pretok delovne sile prinesel nove težave. Prav zato se SGiT povezuje z evropskimi stanovskimi organizacijami in si prizadeva za uveljavitev nekakšnega »evropskega potnega lista«, ki bi zagotavljal enotno ceno dela v vsej Evropi za vse delavce. SGiT in TZS lahko po besedah Lebanove naredita veliko skupaj, zato je predlagala podpis dogovora med organizacijama.

Predsednik SGIT **Iztok Bratož** je izrazil svoje nestrinjanje z uporabo izraza »človeški viri«, saj po njegovem mnenju človeka degradira na vir, enak energetskemu, finančnemu in drugim.

Predsednik TZS **Marjan Rožič** je dejal, da se v turizmu srečujejo interesi različnih ljudi, zaposlenih in turistov, zato so prav ljudje, njihovo znanje in delo, gonilna sila turizma. Koncept turizma se spreminja, hoteli postajajo balast, doživetje pa pravi turistični produkt. Prav kreiranje doživetij je odvisno od ljudi, ki se s turizmom ukvarjajo. Pridružil se je mnenju Dušana Semoliča, da se bo z vstopom v EU tudi v turizmu marsikaj spremenilo, in predlagal, naj bi na to temo skupaj organizirali razpravo. Ker je informiranost pomembna postavka delovanja v turizmu, je predlagal sodelovanje vseh vpletenih in skupnih projektih in dejal, da bi bilo koristno v prostovoljna turistična društva vključevati tudi zaposlene na tem področju, kajti ti bi lahko tako izrazili svoje težave in okolico seznanili z njimi. Dvigovanje ugleda dela v turizmu bi morala biti ena pomembnejših nalog in vsak turistični delavec bi moral biti ponosen na svoj poklic. To se lahko doseže tudi s priznanji, vendar ne samo z njimi. Usmerjanje mladih v de-

javnost bi tudi po njegovih besedah morala biti ena skupnih nalog. S tem v zvezi je potrebno rešiti probleme šolanja in tako dvigniti raven odnosov do gostov. Za konec je dejal, da bi bilo koristno, da bi na ministrstvu za gospodarstvo imeli vsaj sekretarja za turizem.

Milan Vošelj iz TZS je poudaril, da so glavni problemi turizma sistemske narave. Ministrstva nimajo več, strategija razvoja daje prevelik poudarek ekonomski plati dejavnosti in na račun kapitala zanemarija socialna, ekološka in druga vprašanja. Korektive bi morala imeti v rokah država, ki bi morala prav tako poskrbeti za red na področju izobraževanja, saj nastaja preveč nestrokovnih privatnih izobraževalnih institucij.

Dušan Semolič je ponudil pomoč ZSSS, ki bi lahko pereča vprašanja dejavnosti ponudila v obravnavo ekonomsko-socialnemu svetu in državnemu svetu.

Štefan Dravec, predsednik pomurske turistične zveze, je predstavil dejavnosti in probleme turizma v severovzhodni Sloveniji in opozoril na domači turizem, ki ga naša turistična politika preveč zanemarija. Pospeševanje in podpiranje dobrih programov in nujnost dobrega izobraževanja so po njegovih besedah ključne točke razvoja slovenskega turizma.

Misel o pomenu sindikalnega turizma, o katerem se vedno manj govori, je povzela tudi **Karmen Leban** in predlagala posvet na to temo. Po besedah **Marjana Rožiča** bo TZS marca v Izoli organizirala posvet o domačem turizmu. Ta posvet naj bo tudi prva priložnost za razpravo o dopustu kot o počitku in regeneraciji delovne sile.

Iztok Bratož je zaključil sejo z besedami, da je bil prvi korak v sodelovanju SGIT in TZS uspešen, čim prej pa se je treba dogovoriti o nadaljnjem sodelovanju.

Mojca Matoz

vstopu Slovenije v Evropsko unijo bodo postale trgovine na avstrijski meji za potrošnike še manj zanimive. Sicer pa se v Termah zavedajo, da trgovska dejavnost za specializirano turistično in hotelsko podjetje dolgoročno gledano ni in ne more biti perspektivna.

V Termah so se že ob ukinitvi prostocarinskih prodajaln na meji z Avstrijo zavedali, da bodo morali zaradi tega prestrukturirati del svojih dejavnosti. Zato so v Termah v minulih letih pospešeno investirali. Tako so v okviru hotela Habakuk zgradili nov kongresni center s 6000 kvadratnimi metri površin, v središču mesta pa so uredili novo pivnico Štajerc z lastno malo pivovarno in restavracijo Nordsee. V procesu prestrukturiranja so že lani po tedaj veljavni zakonodaji odpustili manjše število trajno presežnih delavcev, ki so vsi prejeli tudi odpravnine.

T. K.

Valentinovo in prijateljstvo

Na valentinovo si na glas izpoveduje mo ljubezen in smo zaradi drobnih pozornosti morda srečnejši kot sicer. O prijateljstvu žal ne razmišljamo dovolj.

Besede prijateljstvo, prijatelj, prijateljica so prazne, če jim ne damo kančka svoje dušice.

Tudi v sindikatih mora biti prijateljstvo pomembna vrednota, čeprav v nenehnem hitenju pogosto blede. To se kaže zlasti v pomanjkanju občutka za težave drugih in kot nepripravljenost pomagati kolegom ali jim vsaj stati ob strani. V hušjih primerih je opaziti tudi brezobzirnost, saj posamezniki zanemarijajo osnovne elemente dobrih medčloveških odnosov.

Prevečkrat se posamezniki v naši organizaciji usmerjajo le h kratkoročnim ciljem in si želijo, da bi jim bilo lepo. Naporov ne marajo preveč. O prihodnosti samega sebe in svoje organizacije ne razmišljajo kaj veliko. Nič slabega ni v zanimanju zase, le bolj pozorni bi morali biti do svojih sodelavcev, kolegov.

Prijateljstvo v sindikatih naj bi bila pomembna vrednota. Z njo je povezano tudi okolje, kjer te poslušajo, opogumljajo in spodbujajo tudi takrat, ko ti gre slabo. Prijateljstvo med nami je več kot očitno veliko premalo. Prav bi bilo, da ob prihodnjem valentinovem ugotovimo, da smo bolj prijatelji, kot smo bili.

Za lepo valentinovo pa še misel pisateljice Barbare De Angelis:

«Čas, da povemo ljudem, ki so nam bližju, da jih imamo radi in da jih potrebujemo, je zdaj, ko so še tukaj, da to lahko cenijo.»

Justi Arnuš

SINDIKAT DELAVCEV TRGOVINE SLOVENIJE

1000 Ljubljana, Dalmatinova 4

Telefon: 01/434 12 52, 01/434 12 53, Telefax: 01/432 70 94
E-mail: sdts@sindikat-zsss.si, http://www.sindikat-sdts.si

Datum: 6.2.2003

JAVNA ZAHVALA

V imenu članov Sindikata delavcev trgovine Slovenije, se javno zahvaljujemo Predsedstvu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, s predsednikom Dušanom Semoličem na čelu ter predsednikom in sekretarjem sindikatov dejavnosti, ki so s svojimi podpisi podprli javno izjavo, s katero skupaj pozivamo Državni zbor Republike Slovenije na takojšnjo uvrstitev novele Zakona o trgovini, ki bi omejil skrajno liberalistični režim obratovalnega časa in s tem zagotovil izrabo temeljnih pravic delavk in delavcev do zakonskega počitka.

S podpisano izjavo, ste spoštovane kolegice in kolegi, dokazali visoko stopnjo solidarnosti, ki jo v Sindikatu delavcev trgovine Slovenije v tem trenutku, ko se v interesu kapitala in oblasti vršijo siloviti napadi na našo organizacijo, še kako potrebujemo.

Ob tem vam zagotavljamo, da bomo tudi mi z vami solidarni ko boste podpora in pomoč potrebovali ter da v pravični bitki, ko gre za temeljni interes delavcev, v dejavnosti trgovine ne bomo popustili, to je naše poslanstvo in naša odgovornost do vse bolj izkoriščenega in pravno nezaščitenega delavca.

Iskreno se vam zahvaljujemo!

Sekretar
Sandi Bartol

Predsednik
Franci Lavrač

Prizadevanja SDTS za rešitev nevzdržnega socialnega in delovnopravnega položaja približno 100 zaposlenih delavcev v trgovski verigi Citrus so bila le delno uspešna. Delavci družbe so prejeli ves lanskoletni regres za dopust in akontacijo plač za november, v povprečju nekaj čez 120.000 tolarjev neto.

Žal so bila ta izplačila po oceni SDTS neskladna s kolektivno pogodbo dejavnosti, saj so bila izplačana delavcem na roko, v mnogih primerih kar iz blagajne posamezne pro-

lenim ponuditi možnost, da sekretarja SDTS pooblastijo, da začne aktivnosti, ki bi vodstvo prisilile k spoštovanju sprejetega dogovora. Žal se je vodstvo organiziralo hitreje kot delavci. S svojimi pritiski je preprečilo, da bi delavci sindikat pooblastili za vlaganje tožb, ovadbe in angažiranje inšpekcije.

Ker so skoraj vsi delavci pri

Je na primeru Citrusa padla pravna država?

dajalne. Delavci, ki so na "bolniški ali porodniški", te akontacije niso prejeli. Decembrske plače delavci še niso prejeli, čeprav se je vodstvo družbe s pisnim dogovorom zavezalo, da jih bo izplačalo najpozneje do 7. februarja.

V sindikatu smo zaradi tega želeli zapos-

tem delodajalcu zaposleni le z delovnim vi-
zumom, se bojijo sodelovanja s sindikatom. Vodstvo jim odkrito grozi, da bodo s podpisom pooblastila dosegli le odpoved delovnega razmerja in tudi izgon iz Slovenije.

Ker je mnogo teh delavcev prišlo v Slovenijo iz porušene in politično razdeljene Bosne, je njihova vrnitev skrajno negotova. Vse to zlorablja vodstvo družbe na čelu s Muharemom Kulauzovićem. Ta s sindikatom ni-

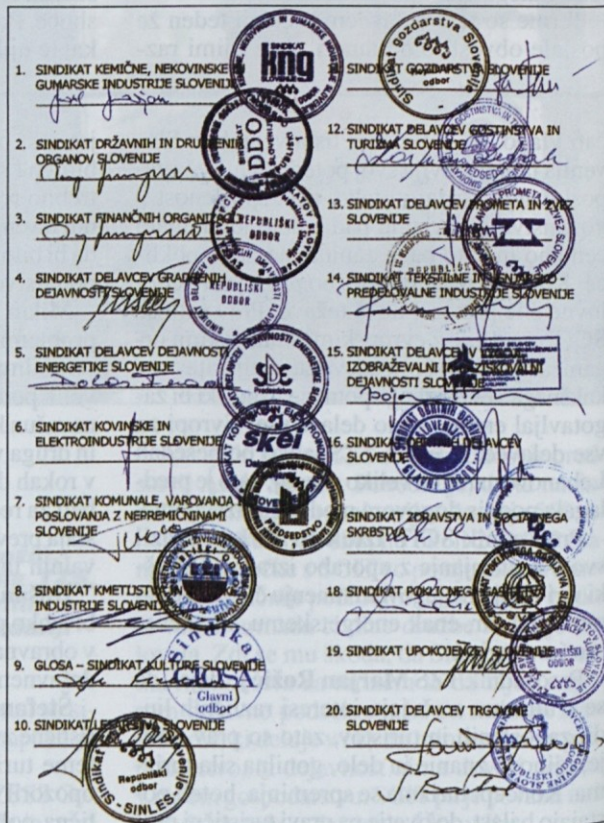
Zveza Svobodnih Sindikatov Slovenije

JAVNA IZJAVA ČLANOV PREDSEDSTVA ZSSS, sprejeta na 2. seji, dne 28.1.2003

1. Od kolegija Državnega zbora Republike Slovenije pričakujemo, da bo na februarso sejo Državnega zbora, po skrajšanem postopku vložil v parlamentarni postopek Zakon o spremembi in dopolnitvi zakona o trgovini, ki ga je vložila NSI in ki ustreza referenduskemu vprašanju Sindikata delavcev trgovine Slovenije in s tem tudi interesom naših članov.
2. V kolikor zakon ne bo vložen ali ne bo sprejet v osnovni predlagani vsebini, se bomo v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije združeni sindikati, vključili v vse referendumske aktivnosti Sindikata delavcev trgovine Slovenije.

V Ljubljani, dne 28.1.2003

Predsednik
Dušan Semolič

ma problemov samo v Sloveniji, ampak tudi v Bosni, kjer ima kar nekaj družb. Več znakov kaže, da s sredstvi, ki so jih zaslužili njegovi delavci v Ljubljani, širi svoje podjetje v Bosni.

Ravnanje vodstva Citrusa je šolski primer brezpravja, ki ga dopuščajo pristojni organi Republike Slovenije. Žal je to realna podoba Slovenije.

Sandi Bartol

Sindikalisti darovali kri

8. februar je kulturni, državni praznik in dela prost dan. Toda če pri zorišču za tradicionalni recital združenja Dramskih umetnikov Slovenije pred Prešernovim spomenikom na ljubljanskem Tromostovju ni počistila Danica Simšič, ga je pač moral Marko Simčič.

Kri zbiramo v Sloveniji že od leta 1945. Rednih, dodatnih in izrednih krvodajalskih akcij se zadnjih pet let udeležuje letno v povprečju 50.000 darovalcev. Krvodajalstvo je bilo v Sloveniji dolgo dobro razvito, upad popularnosti darovanja krvi v zadnjem času pa ima lahko različne vzroke. Eden, prav gotovo pa ne glavni, je mogoče tudi ta, da imajo tisti, ki darujejo kri, po sedanji zakonodaji pravico le do enega prostega dneva. Tega jim plača država. V prejšnjem sistemu je še en dodaten dan plačal delodajalec. V zadnjem času so se zaloge krvi za operativne posege in zdravljenje v Sloveniji kritično zmanjšale. Zavod za transfuzijo krvi in Rdeči križ sta zato pozvala državljane, naj darujejo to življenjsko tekočino, da bi rešili mnoga življenja. Zveza svobodnih sindikatov Slovenije se je pozivu odzvala in med zaposlenimi organizirala krvodajalsko akcijo. Posebej so bili vabljeni tisti, ki so se za udeležbo na tovrstni humanitarni akciji odločili prvič. Na sliki sta Jožica Anžel, tajnica Sindikata Glosa, ki je nekoč že darovala kri, in naš strokovni sodelavec, ekonomist Jure Snoj, ki je to storil prvič. Oba sta se počutila dobro in sta dejala, da bosta po potrebi kri še darovala.

M. M.

Konferenca splošno-izobraževalnih knjižnic pri Sindikatu Glosa

vabi na

sindikavno delavnico zaposlenih v knjižnicah, ki bo 13. in 14. marca v hotelu Črni les pri Lenartu

Namenjena je sindikalnim zaupnicam in zaupnikom in vsem sedanjim in bodočim članicam in članom Sindikata Glosa, ki bi radi kaj več vedeli o:

- novih delovnih razmerjih;
- sistemu plač v javnem sektorju (veljal bo od 1. januarja 2004);
- uveljavljanju javnega interesa v kulturi (uzakonjen 23. oktobra 2002);
- kolektivni pogodbi javnega sektorja (pogajanja se začinjajo);
- zakonu o knjižničarstvu (velja od 19. novembra 2002) in
- drugih problemih, zato da nas ne bi več tako žulili (od nekdanji!).

Poskrbeli bomo, da bodo nosilci tem najboljši in najbolj odgovorni. Večer bomo preživeli s Čušinovo monokomedijo Hagada. V goste se bomo povabili tudi v najbližjo knjižnico.

Rezervirajte si čas, dogovorite se z vodstvom svoje knjižnice oz. pri svojem sindikatu poprosite za pomoč pri plačilu potnine in enotnega prispevka (kotizacije) v višini 9500 tolarjev na osebo, ki vključuje vse stroške.

Vaše prijave pričakujemo na naš naslov ali po elektronski pošti glosa@sindikatzsss.si do 3. marca, ko vam bomo poslali urnik in natančnejša napotila.

V Črnem lesu pravijo, da nas lahko sprejmejo le petdeset. Prav je, da pridejo tisti, ki se bodo prej prijavili.

Majda Osolnik,
predsednica sindikalne konference
Doro Hvalica,
predsednik Sindikata Glosa

Informacijski kotiček

Inflacija * (januar 2003)	1,0 %
blago	1,1 %
storitve	0,9 %
na letni ravni	6,6 %

* indeks cen življenjskih potrebščin, skupaj

Izhodiščne plače po splošni kolektivni pogodbi za gospodarske dejavnosti (februar 2003)

I.	68.964
II.	75.860
III.	84.826
IV.	94.481
V.	106.894
VI.	127.583
VII.	144.824
VIII.	172.410
IX.	206.892

Povprečna plača *	252.885
Povprečna plača po kolektivnih pogodbah *	228.700
Povprečna plača po individualnih pogodbah *	642.368

* za november 2002

Lestvica za obračun davka od osebnih prejemkov izračunana na osnovi plače za november 2002

če znaša osnova SIT		znaša davek
nad	do	
	126.442,50	17 %
126.442,50	252.885,00	35 %
252.885,00	379.327,50	37 %
379.327,50	505.770,00	40 %
505.770,00	758.655,00	45 %
758.655,00		50 %

Izhodiščna plača za I. tarifni razred (količnik 1,00) za negospodarske dejavnosti se je zvišala za 3,4 odstotka in sedaj znaša 52.437 SIT.

Olajšave po zakonu o dohodnini, izračunane na osnovi plače za november 2002

vrsta olajšave	delež povp. plače	znesek
splošna olajšava	11 %	27.817,35
prvi otrok in vsak drugi vzdrževani družinski član	10 %	25.288,50
za nadaljnega otroka se olajšava poveča *	5 %	37.932,75
otrok z motnjo v telesnem in duševnem razvoju	50 %	63.221,25

* število otrok in delež olajšave: eden -10 %, dva -25 %, trije -45 %, štirje -70 %, pet -100 %

Strokovna služba ZSSS

Pogovor z zaupnico sindikata Glosa Metko Fujs ob kulturnem prazniku

Kultura duhovno in materialno bogati življenje

»V Pomurju zares ni veliko kulturnih ustanov, zato pa je njihova vloga in poslanstvo toliko večje,« pravi zaupnica Glose Metka Fujs. Je tudi predsednica sindikalne skupine Glosa v Murski Soboti in članica glavnega odbora Glose. Ob slovenskem kulturnem prazniku smo se z njo pogovarjali o vlogi in poslanstvu kulture v Pomurju in Sloveniji nasploh. Zanimal nas je tudi položaj delavcev v kulturi, za izboljšanje katerega se zavzema sindikat Glosa.

»V Murski Soboti smo vsi člani Glose združeni v eno sindikalno skupino,« pravi Fujsova. »Tako smo med seboj bolj povezani in pri sindikalnem delu bolj uspešni.«

Majhno število kulturnih ustanov z velikim poslanstvom

V Murski Soboti imajo Pokrajinski muzej, Pokrajinsko in študijsko knjižnico, Galerijo Murska Sobota in Sklad za ljubiteljsko kulturo ter Zvezo kulturnih društev. Včasih so bili vsi zavodi združeni v Kulturnem centru, zdaj pa delujejo samostojno. Večina zavodov ima status regionalne kulturne ustanove nacionalnega pomena.

»Okoli 70 odstotkov vseh zaposlenih v kulturnih zavodih je včlanjenih v naš sindikat Glosa,« pravi Fujsova. »Drugi pa sindikalno niso organizirani, saj razen Glose v kulturi ne deluje noben sindikat.«

V Pomurju je nekaj kulturnih zavodov tudi izven Murske Sobote, v Lendavi muzej in knjižnico, Zavod za kulturo madžarske narodnosti in Zvezo kulturnih društev; v Gornji Radgoni knjižnica, v Ljutomeru pa muzej in knjižnica.

»V Pomurju poklicno dela v kulturi skupaj z administrativnim osebjem okoli 60 ljudi. V regiji delujejo tudi svobodni kulturni ustvarjalci in drugi kulturni ustvarjalci in umetniki, ki so zaposleni v drugih dejavnostih. S kulturo, kot življenjskim poslanstvom, se ukvarja manj kot 100 ljudi.« V Pomurju je močno razvita tudi ljubiteljska kultura, ki na marsikaterem področju dosega zavidljivo kakovostno raven.

Maloštevilnim kulturnim ustanovam v Murski Soboti in celotnem Pomurju z relativno majhnim številom zaposlenih je naloženo

veliko poslanstvo. Skrbeti morajo za proučevanje in ohranjanje bogate kulturne dediščine ter za kulturni razvoj in vsestransko kulturno življenje v pokrajini, v kateri živita dva naroda in močna etnična skupina, v kateri deluje več verskih skupnosti s svojo tradicijo, in ki je življenjsko povezana s Slovenci v Porabju in slovensko manjšino v radgonskem kotu na avstrijskem Štajerskem. Za nameček pa ta pokrajina na skrajnem severovzhodu Slovenije meji še na tri sosednje države (Madžarsko, Hrvaško in Avstrijo) in je tako izpostavljena tudi njihovim kulturnim vplivom.

Raznolika kulturna identiteta

»Kulturna identiteta Prekmurja je zaradi zgodovinskega in kulturnega razvoja drugačna kot v drugih predelih Slovenije. Raznolikost zgodovinskega in kulturnega izročila terja veliko poglobljenega raziskovalnega dela, saj marsikateri vidiki razvoja pokrajine še niso dovolj proučeni,« pojasnjuje Fujsova. »Raziskovalci zgodovinskega in kulturnega razvoja Prekmurja morajo znati madžarsko, znajti se morajo v arhivih sosednjih držav in podobno.«

Tako kot na drugih področjih so tudi na področju kulture razpisi države za različne projekte običajno naravnani tako, da terjajo določena lastna sredstva. Do teh pa je v gospodarsko manj razvitih regijah mnogo težje priti kot drugod.

»V kulturi zaradi pomanjkanja sredstev že skoraj celo desetletje ne zaposlujemo,« pravi zaskrbljeno Fujsova. »Zato mladi strokovnjaki in naših krajev po končanem visokošolskem izobraževanju ostajajo drugje in se ne vračajo domov. Nam

pa primanjkuje strokovnjakov, ki bi lahko samostojno vodili raziskovalne projekte in različne projekte programe v kulturi.«

Država namenja sredstva za razvoj kulture, saj objavlja ustrezne razpise. Vendar pa se kulturni zavodi iz Pomurja na razpisih ne morejo enakopravno potegovati za sredstva, saj kadrovsko in organizacijsko za to niso dovolj pripravljene. Tudi če na razpisih uspejo pridobiti pomemben projekt na področju kulture, se sredstva odlijejo iz regije, saj morajo vsaj del izvajalcev poiskati izven Pomurja. Iz tega začaranega kroga bi lahko prišli le z odpiranjem novih delovnih mest v kulturi za vrhunske strokovnjake.

Čedalje višji standardi kakovosti na področju kulture

»Letos bodo imeli zavodi na področju kulture v naši regiji na razpolago za 20 odstotkov manj sredstev kot lani. Na to je naš sindikat Glosa že opozoril,« pravi Fujsova. »Po drugi strani pa se standardi kakovosti na področju kulture iz leta v leto dvigujejo, pa tudi publika je, na srečo, čedalje bolj kulturno ozaveščena in zahtevna. Kultura v naši pokrajini nima manj sredstev kot pred desetletjem ali dvema, le zaradi višjih standardov kakovosti je izvajanje programov dražje. Danes denimo ne moremo več narediti razstave na nekaj panojih in je voziti po tovarnah, ker si takšne razstave ne bi nihče ogledal. Večina kulturnih zavodov glede na razpoložljiva sredstva z maksimalnimi naporji skrbi za dvig kakovosti svojih programov, širiti pa jih skoraj ne morejo.«

Kakšna sta vloga in položaj kulture v Pomurju? »Reči moram, da imamo zvesto publiko in da je iz leta v leto bolj številna,« pojasnjuje Fujsova. »Kulturni dogodki in prireditve, ki jih pripravljajo kulturni zavodi, so zelo dobro obiskani. Res pa je, da poklicna kultura še nima takšne tradicije kot v večjih mestih. Zato obiskovanje gledaliških predstav, branje leposlovnih knjig, redno obiskovanje likovnih razstav, obiskovanje koncertov in druge kulturne navade še nimajo

Metka Fujs: Naš največji problem trenutno ni ekonomski položaj delavcev v kulturi, temveč pomanjkanje novih delovnih mest za mlajše strokovnjake in kulturne delavce ter ustvarjalce.

takšne tradicije kot v večjih mestih. Seveda pa se stvari spreminjajo na bolje, k temu veliko prispevajo tudi kulturni zavodi in v njih zaposleni strokovnjaki in drugi delavci.«

Fujsova poudarja, da za kakovostno delo na področju kulture in umetnosti ni pomembno, kje človek živi. »Tudi ustvarjalci, ki ne živijo v metropolah, so lahko vrhunski ustvarjalci na področju umetnosti. Umetnike presojam po kakovosti njihovega umetniškega dela in ne po naslovu stalnega prebivališča. V Pomurju imamo zagotovo ustanove in umetnike, ki s kakovostjo svojega dela in ustvarjanja segajo v sam vrh slovenske kulture in umetnosti.

Res pa je, da se morajo kulturni delavci in umetniki, ki ne živijo v središčih, bolj potruditi, če se želijo uveljaviti,« opozarja Fujsova. »Že pri obveščanju javnosti kulturni dogodki na periferiji niso v enakopravnem položaju. V večjih središčih spremljajo domala vse pomembne kulturne dogodke specializirani novinarji in kritiki, ki svoje ocene objavljajo na najbolj uglednih straneh časnikov ali v specializiranih kulturnih oddajah. Najboljši kulturni dogodki v manj razvitih regijah pa običajno dobijo odmev samo v rubrikah: Iz naših krajev!«

Sistemske ovire za razvoj kulture

Fujsova se spominja, da je po osamosvojitvi Slovenije kazalo, da se bodo tudi kulturi v Pomurju začeli pisati boljši časi, saj kulturnikom v tej regiji tudi pred letom

1991 ni šlo bolje. Tudi v tistih časih so kulturne ustanove občutile močno pomanjkanje sredstev, kar se je odražalo tudi na slabem stanju objektov. V sredini devetdesetih let je kazalo, da se bo to spremenilo, vendar do tega ni prišlo. »Ko se je pokrajina razletela na številne male občine, so začeli prevladovati parcialni in lokalni interesi, za širše regionalne projekte, med katere sodijo tudi projekti na področju kulture, pa marsikdaj zmanjkuje sredstev. Po drugi strani pa se je v devetdesetih letih znašlo v globoki krizi tudi pomursko gospodarstvo, zato so stopili v ospredje bolj ekstenzivni problemi,« pojasnjuje Fujsova. »S temi problemi se srečujemo še danes. Koliko sredstev lahko nameni za vrhunsko kulturno ustvarjalnost in za vstopnice za kulturne prireditve delavec z minimalno plačo? Takšnih delavcev, ki prejemajo zgolj minimalno plačo, pa je v naši regiji največ!«

»Vendar ne bi bilo prav, če bi odnos lokalnih skupnosti in pokrajine do kulture ocenjevali smo skozi finančna sredstva,« pravi Fujsova. »Tako ne bi dobili prave slike. Ljudem in lokalnim skupnostim kulturne ustanove in nasploh kultura pomenijo veliko več, kot so sposobni zanje prispevati. Kultura je zasidrana globoko v zavesti in srcih pomurskih ljudi.«

Mnogi odgovorni ljudje v občinah in v regiji se zavedajo pomena kulture, saj nanj v svojih javnih nastopih tudi velikokrat opozarjajo. Zdaj gre za to, da se to udejanji tudi v praksi! Samo če se bomo v pokrajini ustrezno organizirali in kadrovske okrepili, bomo lahko učinkoviti tudi pri pridobivanju in uresničevanju pomembnih projektov in programov na področju kulture.«

Rezultati dobrega dela Glose

Kakšen pa je ekonomski položaj delavcev v kulturi? »Predvsem po zaslugi sindikata Glosa je ekonomski položaj delavcev v kulturi še kar dober. Naš sindikat je med prvimi podpisal panožno kolektivno pogodbo. Na njeni podlagi smo lovili za rep rast plač v nekaterih drugih družbenih dejavnostih, ki so na splošno bolj vplivne od kulture. Plače v kulturi so primerljive z drugimi plačami v javnem sektorju. Plače prejemamo po kolektivni pogodbi in redno, enako pa velja za regres za letni dopust, za regres za malico in za povračilo stroškov prevoza. Težave pa imamo z materialnimi stroški, zato bodo zavodi imeli letos na razpolago manj sredstev kot lani. Naš

največji problem ta čas niso plače, pač pa nove zaposlitve. Če ne bomo kmalu začeli zaposlovati novih in mladih strokovnjakov, lahko kulturna dejavnost v pokrajini zaide v mrtev rokav. Danes se povprečna starost zaposlenih v kulturnih zavodih giblje med 40 in 50 let. Strokovnjaki v naših zavodih imajo veliko posebnega znanja, ki so si ga pridobili z dolgoletnim raziskovanjem.«

Delavcem v kulturi v Pomurju povzroča sive lase tudi zakonodaja, ki ureja odnose med lokalnimi skupnostmi. Nekateri občine ne prispevajo dovolj za delovanje regijskih ustanov, medtem ko matične občine vsega bremena ne zmorejo same. Ta problem, ki pesti tudi kulturne ustanove v drugih slovenskih regijah, ta čas najbolj občutijo v Pokrajinski in študijski knjižnici v Murski Soboti. Trenutno zaposleni plače še prejemajo redno, vendar dolgo tako ne more iti več naprej.

Kulturni delavci nimajo in ne bodo imeli nič manj problemov z uveljavljanjem zakona o uresničevanju javnega interesa na področju kulture, ki bo v praksi v celoti zaživel naslednje leto.

»Naš sindikat se aktivno vključuje v vse aktivnosti ZSSS,« pravi kar malce ponosno Fujsova. »Zdi se mi, da smo pri tem delu tudi opazni in morda bolj prepoznavni in vplivni kot kdaj doslej. Mirno lahko rečemo, da Glosa, ne glede na število članov, odigra svojo kulturno vlogo tudi znotraj Svobodnih sindikatov. Verjetno k temu prispeva dejstvo, da poskušamo na stvari vedno pogledati malce drugače, iz zornega kota kulture.«

Ali je zato tudi položaj kulture v Sloveniji nasploh boljši? »Verjetno,« pravi Fujsova. »Sicer pa me pri odnosu države do kulture moti to, da se moramo nenehno dokazovati in državo prepričevati, da so osrednje nacionalne kulturne ustanove potrebne. Obstoj, dejavnost in razcvet teh ustanov nacionalnega pomena ne bi smel biti vprašljiv. Nobenega naroda in nobene države ni, ki ne bi imela narodnega gledališča, nacionalnega muzeja, narodne galerije. Pri nas pa, kakor da se nekateri ne zavedajo pomena kulture. Kakovostna kultura spodbuja tudi turizem, ozavešča ljudi in razvija človeške vire, prispeva h gospodarski rasti in kakovosti življenja in še bi lahko naštevali. Nasploh bi se morali vsi odgovorni v državi bolj zavedati, da kultura ni strošek, temveč da duhovno in materialno bogati življenje.«

Tomaž Kšela

Sindikalna lista

Februar 2003	Gospodarske dejavnosti (temelj je SKP za gospodarstvo)	Javni sektor* (nekdanje negospodarstvo)
	SIT	SIT

Prvi del

1. Dnevnice		
– cela dnevnic		
– (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	4.511,00
– polovična dnevnic		
– (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	2.254,00
– znižana dnevnic (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.570,00
2. Kilometrini		
(od 1. 10. 2002 dalje)	56,22	56,22
(od 29. 10. 2002 dalje)	55,83	55,83
(od 12. 11. 2002 dalje)	53,94	53,94
(od 26. 11. 2002 dalje)	52,26	52,26
(od 10. 12. 2002 dalje)	53,70	53,70
(od 24. 12. 2002 dalje)	54,99	54,99
(od 4. 2. 2003 dalje)	55,02	55,02
3. Ločeno življenje*	97.203,00	65.845,00
4. Prenosišče – povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec		
5. Regres za prehrano (od 1. 1. 2003)		
– po SKPGD (na delovni dan)	698,00	698,00

Drugi del

1. Jubilejne nagrade		
– po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
– za 10 let	68.964,00	55.354,00
– za 20 let	103.446,00	83.031,00
– za 30 let	137.928,00	110.708,00
2. Odpravnina ob upokojitvi	484.016,00	758.655,00
– oziroma dve plači delavca, če je to zanj ugodneje		– oziroma tri plače delavca, če je to zanj ugodneje
3. Solidarnostne pomoči*		
– po SKPD – ob smrti delavca	145.805,00	110.708,00
– ob smrti v ožji družini	72.902,00	–
4. Minimalna plača (od 1. 12. 2002)	103.643,00	103.643,00
5. Zajamčena plača (od 1. 12. 2002)	50.559,00	50.559,00
6. Regres za letni dopust		
– najmanj minimalna plača po zakonu o delovnih razmerjih (Uradni list RS št. 42/02, člen 131)	103.643,00	
– socialni partnerji so se dogovorili, da znaša minimalni regres za leto 2003 132.170,00 SIT, kar bo v kratkem objavljeno v uradnem dokumentu	132.170,00	132.170,00
– ali največ	165.342,00	
(70 % povprečne slovenske plače)		

- * 1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97).
2. V javnem sektorju se uporablja zakon, za jubilejne nagrade, regres za letni dopust in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.
3. Regres za letni dopust v negospodarstvu je določen z Aneksom, Uradni list RS št. 99/01.
4. Izhodiščna plača za I. tarifni razred v Splošni kolektivni pogodbi za negospodarstvo za januar 2003 znaša 52.473 SIT.
5. Osnova za določanje plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja od 1. januarja 2003 znaša na mesec bruto 173.374 in neto 110.601 SIT (podatek za nekdanje gospodarstvo).

Strokovna služba ZSSS

Okrogla miza o zaposlovalni politiki in razvoju človeških virov

Z aktivno politiko zaposlovanja zmanjšati brezposelnost

V Rušah pri Mariboru je bila konec minulega tedna okrogla miza o zaposlovalni politiki v Evropski uniji in razvoju človeških virov, ki jo je pripravil Sklad za razvoj in usposabljanje človeških virov v Podravju. Sodelovali so predstavniki različnih strokovnih služb, strokovnjaki iz podjetij in tudi nekateri sindikalisti. Povzemamo uvodno besedo in dele bogate razprave.

Program in ukrepe za spodbujanje zaposlovanja v Podravju je predstavila **Rodna Komovec** iz mariborske območne službe zavoda za zaposlovanje. Po njenih besedah je politika zaposlovanja pri nas že usklajena s štirimi stebri zaposlovalne politike Evropske unije. Usklajena je tudi s strateškim ciljem na področju zaposlovanja, sprejetim na lizbonskem vrhu leta 2000, da želi Evropa »postati najbolj konkurenčna na znanju temelječa ekonomija na svetu«. Slovenija sledi tudi Amsterdamski pogodbi, po kateri so vse članice Evropske unije dolžne pripraviti dolgoročno strategijo zaposlovanja in letne akcijske načrte za zmanjševanje brezposelnosti.

Komovecva je predstavila tudi strateške cilje nacionalnega programa zaposlovanja pri nas. Gre zlasti za dvig izobrazbene ravni aktivnega prebivalstva in njegove usposobljenosti, za zmanjšanje strukturnih neskladij, za zagotovitev vključenosti mladih brezposelnih ljudi v aktivno politiko zaposlovanja, za zmanjševanje regijskih neskladij na trgu dela in za nadaljnji razvoj socialnega partnerstva na področju zaposlovanja.

Čeprav se je tako kot v vsej Sloveniji tudi v Podravju v zadnjem času število brezposelnih nekoliko zmanjšalo, razmere na trgu dela še vedno niso rožnate. Po podatkih zavoda za zaposlovanje je bilo lani v Podravju 23.800 brezposelnih oseb, stopnja brezposelnosti pa je bila 17-odstotna (v Sloveniji je bilo lani brezposelnih 99.600 delavcev, stopnja brezposelnosti pa je bila 11-odstotna). V Podravju je bilo dolgotrajno brezposelnih 13.800 oziroma 58 odstotkov vseh brezposelnih delavcev. Brez poklicne izobrazbe je bilo 10.300 brezposelnih delavcev oziroma 43 odstotkov vseh brezposelnih oseb. Med vsemi

brezposelnimi osebami je bilo 5800 (25 odstotkov) mlajših od 26 let in 5500 (23 odstotkov) starejših od 50 let. Med brezposelnimi je bilo 12.500 (53 odstotkov) žensk.

Če bo izvajanje programov in ukrepov aktivne politike zaposlovanja dalo zelene rezultate, se bo stopnja brezposelnosti v Podravju v naslednjih letih zmanjševala. Tako naj bi bilo leta 2006 v Podravju brezposelnih 17.600 delavcev, v Sloveniji pa 80.000.

Štirje stebri politike zaposlovanja

V letu 2003 bo zavod za zaposlovanje v programe in ukrepe aktivne politike zaposlovanja vključeval zlasti določene ciljne skupine brez-

Vekoslava Krašovec in Rodna Komovec

Udeleženci okrogle mize so se ogrevali za strpen socialni dialog.

poselnih oseb. Gre za invalide (letošnje leto je leto invalidov), dolgotrajno brezposelne (zlasti starejše od 45 let do pete stopnje izobrazbe), starejše od 50 let, delavce z zmanjšanimi delovnimi sposobnostmi, samohranilce, delavce z brezposelnim zakonom ter osebe brez izobrazbe, kvalifikacij in delovnih izkušenj. Poleg tega pa bodo v programe aktivne politike zaposlovanja vključevali zaposlene delavce iz panog v prestrukturiranju in presežne delavce.

V program pomoči pri načrtovanju poklicne poti in iskanju zaposlitve bodo v mariborski območni službi zavoda za zaposlovanje vključili

letos 1600 brezposelnih delavcev. V programe usposabljanja in izpopolnjevanja nameravajo vključiti 1000 brezposelnih oseb, v programe za pridobitev javno veljavne izobrazbe pa 1100 brezposelnih. Okoli 165 brezposelnih bodo uvajali v delo pri delodajalcih brez delovnega razmerja. V delovni preizkus pri delodajalcih pa bodo vključili 680 oseb.

Poleg tega bodo 2400 brezposelnih delavcev vključili v javna dela in jim na ta način pomagali ohraniti delovne sposobnosti.

Zavod bo izvajal tudi ukrepe za pospeševanje podjetništva. V programe samozaposlovanja bo v Mariboru vključil 235 brezposelnih delavcev.

Pomoč pri zaposlovanju brezposelnih delavcev

Zavod bo izvajal tudi ukrepe za povečanje prilagodljivosti posameznikov in podjetij na trgu dela. Med drugim bo delodajalcem vrnil prispevke za 2500 novozaposlenih brezposelnih delavcev, financiral pa bo tudi več sto preusposabljanj za zaposlene delavce. Prav tako bo nudil pomoč pri revitalizaciji podjetij in pri aktivnem razre-

ševanju presežnih delavcev ter sodeloval pri prestrukturiranju podjetij. V letošnjem letu bo zavod delodajalcem nadomestil del plače za zaposlitev 150 iskalcev prve zaposlitve, delodajalcem bo pomagal ob zaposlitvi 75 brezposelnih oseb za krajši delovni čas. Nekatere od teh ukrepov bo zavod izvajal zaradi tega, ker ima mariborska regija nadpovprečno stopnjo registrirane brezposelnosti.

Pri reševanju problemov brezposelnosti imajo pomembno vlogo tudi ukrepi za izenačevanje možnosti za zaposlitev. V okviru tega bo zavod sofinanciral 750 delovnih mest v invalidskih podjetjih ter omogočil usposabljanje številnim invalidom. Sofinanciral bo tudi odpiranje novih delovnih mest za invalide ter nadomestil plače 200 težje zaposljivim delavcem. Z ukrepi aktivne politike zaposlovanja bo država pospeševala tudi

Nadaljevanje na 13. strani

Varuh človekovih pravic je uradoval v Mariboru

Manj delovnih sporov in socialnih stisk?

Varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek je na začetku februarja s sodelavci šest dni uradoval v Mariboru. Sprejemal je občane iz mesta in okolice, ki so se k njemu zatekli po pomoč, ker so jim bile kršene pravice. Na novinarski konferenci je javnost seznanil s potekom obiska in še nekaterimi aktualnimi vprašanji in pobudami.

Uvodoma je povedal, da se je tokrat obrnilo nanj znatno manj delavcev zaradi delovnih sporov in kršitve pravic po delovnopравни zakonodaji. K njemu se je zateklo tudi manj brezposelnih in drugih delavcev zaradi hude socialne stiske. Zakaj je prišlo te spremembe, Hanžek ne ve. So ljudje morda obupali ali pa so se gospodarske in socialne razmere v Mariboru zares začele popravljati?

Prisilne izselitve mimo sodišč

K varuhu se je tokrat zateklo mnogo Mariborčanov zaradi stanovanjske problematike in domnevnih goljufij pri denacionalizaciji. Nekaterim imetnikom stanovanjske pravice so denimo v podjetjih lagali, češ da je njihovo stanovanje v postopku denacionalizacije. Ker zaradi tega niso vložili zahtevka za odkup, so izgubili možnost odkupa stanovanja po stanovanjskem zakonu.

V Mariboru je za golo preživetje mnogo delavcev najelo hipotekarne kredite. Za skromen kredit so mnogi zastavili svoja stanovanja. Kdor kredita z visokimi obrestmi ni mogel pravočasno vrniti, je izgubil stanovanje. Problem je v tem, da upniki ali celo samooklicani upniki naročajo prisilne izpraznitve stanovanj mimo sodišč.

Hanžek je na ta problem že opozoril generalno državno tožilko Zdenko Cerar. Po njegovih besedah so v celotni Sloveniji čedalje bolj pogoste prisilne izpraznitve stanovanj mimo sodišč. Na tem področju so zlasti aktivne gospodarske družbe, samostojni podjetniki in samostojni obrtniki, ki opravljajo zasebno varovanje po določbah zakona o zasebnem varovanju.

Prisilne izselitve mimo sodišč po Hanžkovih besedah potekajo po ustaljenem receptu: upnik ali celo samooklicani upnik sklene pogodbo s pravno ali fizično osebo, ki ima licenco za opravljanje zasebnega varovanja. V stanovanje vstopijo proti volji oseb, ki stanovanje uporabljajo, in začnejo selitev. Ob sodelovanju selitvenega servisa iz stanovanja odnašajo opremo in pohištvo, stvari naložijo na tovornjak in odpeljejo v hrambo drugam. Izpraznjeno stanovanje nato izročijo naročniku, torej svoji pogodbeni stranki.

»Člen 15. zakona o zasebnem varovanju in o obveznem organiziranju službe varovanja izrecno prepoveduje pravnim in fizičnim osebam, ki imajo licenco za opravljanje zasebnega varovanja, sklepanje pogodb ali opravljanje nalog, za katere so z zakonom določeni oziroma pooblaščenici policijski ali pravosodni organi. Če ima lastnik zahtevek zoper osebo, ki uporablja stanovanje, samopomoč ni dovoljena. Zahtevati mora intervencijo države oziroma njenih organov, praviloma sodišča. Tudi če ima upnik terjatev na podlagi izvršilnega naslova (na primer sodne odločbe), je prisilna izvršitev pridržana zgolj sodiš-

ču. Država je zavezana učinkovito preprečevati samovoljnost samozvanih upnikov, ki z argumenti izvršenih dejstev ukrepajo na svojo roko, mimo za to pristojnih državnih organov,« je poudaril Hanžek.

V 313. členu kazenskega zakonika je določeno kaznivo dejanje samovoljnosti, ki se, razen v primeru uporabe sile ali resne grožnje z napadom na življenje ali telo, preganja na zasebno tožbo.

V boljšem položaju je oškodovanec, če so podani znaki kaznivega dejanja kršitve nedotakljivosti stanovanja po

152. členu kazenskega zakonika, pri katerem se pregon za temeljno obliko kaznivega dejanja po prvem odstavku začne na predlog in gre torej za uradno pregonljivo kaznivo dejanje. To kaznivo dejanje stori, kdor neupravičeno vstopi v tuje stanovanje ali zaprte prostore ali kdor se na zahtevo upravičenca od tam ne odstrani. Dejanje je neupravičeno takrat, ko ni bilo ustreznega dovoljenja upravičenca ali storilec ni imel zakonskega pooblastila za takšno ravnanje. Izraz "tuj" ni v lastninsko-pravnem pomenu. Tožilska in sodna praksa šteje, da gre za poseg v tuje stanovanje pri posegu v zakonito pravico uporabe na stanovanju. Zoper osebo, ki stanovanje uporablja nezakonito, torej zakon ne dovoljuje enostranskega (samolastnega) ukrepanja.

Pravica do nedotakljivosti stanovanja je ustavno zavarovana

Najbolj učinkovito posredovanje države zaradi protipravnega ravnanja je seveda takojšnje ukrepanje policije. Toda policija, poklicana intervenirati ob prisilni izpraznitvi stanovanja, ki jo opravlja upnik oziroma lastnik stanovanja, praviloma le ugotovi, da bi bili lahko podani zakonski znaki kaznivega dejanja samovoljnosti po prvem odstavku 313. člena kazenskega zakonika, ki pa se preganja na zasebno tožbo. To za policijo pomeni konec posredovanja. Žrtve prisilne izpraznitve stanovanja je prepuščena sama sebi oziroma svoji lastni iniciativi za vložitev zasebne tožbe ali za uveljavljanje sodnega varstva v pravnem postopku, na primer z vložitvijo tožbe zaradi motenja posesti, morda skupaj s pred-

logom za izdajo začasne odredbe. Takšne pravne možnosti običajno ne omogočajo takojšnjega oblastnega odločanja, da se prisilna izpraznitev stanovanja ustavi ali celo prepreči. Po izvršenem dejstvu pa sodno varstvo, tudi če je izdana začasna odredba, običajno prinese odločitev že v razmerah uspešne izvršene nezakonite prisilne izpraznitve stanovanja.

»Ne preseneča, da upniki oziroma lastniki stanovanj ne čakajo (na pogosto dolgotrajno) sodno varstvo v pravi ali v izvršbi in se raje odločajo za učinkovito enostransko ukrepanje. Pravico vzamejo v svoje roke ter si na protipraven način vzamejo stanovanje v posest.«

»Ustavno zavarovana pravica do nedotakljivosti stanovanja ima tako v praksi kaj skromno

Matjaž Hanžek: Tokrat se je zaradi delovnih sporov in socialnih stisk name obrnilo manj Mariborčanov, več pa zaradi stanovanjske problematike in prisilnih izselitev iz stanovanja mimo sodišča.

pravno varstvo, in to tudi v primeru, ko niti še ni odločitve sodišča, ki bi z avtoriteto pristojnega državnega organa razsodilo, ali je sploh utemeljen zahtevek lastnika za izpraznitev in izročitev stanovanja,« ugotavlja Hanžek.

Pravica do nedotakljivosti stanovanja je varovana v širšem sklopu ustavnega varstva človekove zasebnosti in kot posebna ustavna pravica po 36. členu ustave. V drugem odstavku tega člena je določeno, da nihče ne sme brez odločbe sodišča proti volji stanovalca vstopiti v tuje stanovanje ali v druge tuje prostore, niti jih ne sme preiskovati. Ustava torej uporablja izraz "tuje" stanovanje, ko zagotavlja varstvo pravice zasebnosti. Zato ni mogoče ustavne pravice nedotakljivosti stanovanja tolmačiti tako ozko, da bi jo bilo moč omejiti zgolj na zakonito uporabo stanovanja.

Delavca nepravilno izbrisali iz evidence brezposelnih

Protipravne prisilne izpraznitve stanovanja se po navedbah varuha človekovih pravic običajno končajo z neukrepanjem policije in tožilskim zavrženjem kazenske ovadbe. V enem od konkretnih primerov pa je ombudsman ugotovil, da je bil po sodbi okrajnega in višjega sodišča izvršitelj prisilne izselitve spoznan za krivega kaznivega dejanja kršitve nedotakljivosti stanovanja. Zato je varuh generalno državno tožilko zaprosil za tožilski pogled na čedalje bolj pogoste prisilne izpraznitve stanovanj mimo sodišč, na možnost uporabe kazenskopravnega varstva

Nadaljevanje na 13. strani

SKEI

Razlage in stališča komisije za razlago kolektivne pogodbe za dejavnost kovinskih materialov in livarne ter kovinsko in elektroindustrijo Slovenije

Komisija, ki jo sestavljajo Irena Bečan, predsednica, ter Adi Žunec in Lidija Jerkič, člana, je na seji 5. januarja obravnavala prispele vloge in o njih sprejela tele razlage in stališča:

1. Analiza kolektivne pogodbe dejavnosti in novega zakona o delovnih razmerjih

Združenje za elektroindustrijo pri GZS je na pobudo ožje strokovne skupine za pripravo podlag plačnega modela na komisijo za razlago naslovilo pobudo za izdelavo analize KPD, glede na določila novega zakona o delovnih razmerjih.

Komisija je ugotovila, da je v skladu z 91. členom kolektivne pogodbe dejavnosti naloga komisije razlagati določbe kolektivne pogodbe. Njene razlage pomenijo v skladu z 2. odstavkom citiranega člena obvezen način uporabe določb kolektivne pogodbe za delodajalce in delojemalce ter obvezno podlago za odločanje v sporih o pravicah in obveznostih delodajalcev, ki izvirajo iz te pogodbe. Ker skladnost kolektivnih pogodb z zakonom presojava sodišča, bi komisija s predlagano razlago skladnosti prekoračila svoja pooblastila. Komisija je enotno menila, da je za stranke in udeležence kolektivne pogodbe zavezujoč le sporazum, ki ga bodo dosegle in uskladle stranke kolektivne pogodbe. Tudi priprava analize določb kolektivne pogodbe, ki bi jo izdelala komisija in bi bila namenjena pripravi predlogov za uskladitev kolektivne pogodbe z določili zakona, ni v pristojnosti komisije. To je naloga podpisnic kolektivne pogodbe dejavnosti.

2. Obseg ur za sindikalno delo

Kolektivna pogodba dejavnosti v 1. odstavku 49. člena določa obseg plačanih ur sindikalnega dela med delovnim časom. V skladu z drugim odstavkom istega člena se v tako določen fond ur ne všteva sodelovanje v višjih oblikah sindikalne organiziranosti. Ker višjih oblik sindikalne organiziranosti kolektivna pogodba posebej ne opredeljuje, je pri njihovem ugotavljanju treba upoštevati statut posameznega sindikata. Kolektivna pogodba tudi ne določa obsega plačanih ur iz drugega odstavka. Vprašanja, ki se nanašajo na zagotavljanje pogojev za delo sindikata pri delodajalcu in ki niso neposredno dogovorjena s kolektivno pogodbo dejavnosti, lahko uredita delodajalec in sindikat z dogovorom. O obsegu plačanih ur iz drugega odstavka se tako dogovorita delodajalec in sindikat pri delodajalcu, upoštevajoč dejanske okoliščine.

3. Dodatek za nedeljsko delo

Delavcu v skladu z 62. členom kolektivne pogodbe pripadajo dodatki za delo v delovnem času, ki je za delavce manj ugoden. Kot delo v manj

ugodnem delovnem času se po kolektivni pogodbi šteje tudi delo v nedeljo. Dodatek za delo ob nedeljah pripada delavcu tudi v primeru prerazporeditve delovnega časa, tudi če delavci delajo ob nedeljah le občasno.

4. Razporejanje delovnega časa

Polni delovni čas se lahko v skladu z 2. odstavkom 23. člena razporeja v okviru šestih mesecev tako, da v tem obdobju ne presega povprečnega tedenskega fonda ur. Ob odreditvi prerazporeditve delovnega časa delodajalcu ni potrebno v naprej določiti dni, ko bo delavec izbral presežek ur, nastalih zaradi prerazporeditve, pač pa je v obdobju šestih mesecev dolžan zagotoviti njihovo izrabo. Če je delovni čas v obdobju šestih mesecev daljši od povprečnega tedenskega fonda ur, se s soglasjem delavca obračuna kot delo preko polnega delovnega časa.

5. Povračilo stroškov prevoza na delo

Po 70. členu kolektivne pogodbe dejavnosti pripada delavcu povračilo stroškov za prevoz na delo in z dela le, če mu ta strošek nastane. Višina povračila stroškov za prevoz na delo in z dela znaša najmanj 80 odstotkov stroškov prevoza z javnim prevoznim sredstvom. Pri ugotavljanju višine nastalega stroška je treba upoštevati cene dnevnega prevoza, ne glede na to, ali obstaja možnost nakupa mesečnih vozovnic.

Kdo je sindikalni zaupnik

Število sindikalnih zaupnikov se po 1. odstavku 50. člena določi v dogovoru med poslovnim organom in sindikatom. Ne glede na to, ali je dogovor sklenjen ali ne, je status sindikalnega zaupnika z določbo 2. odstavka 50. člena neposredno priznan predsedniku sindikata pri delodajalcu. Ta status je priznan tudi funkcionarjem sindikatov – sindikalnih central, ki so zaposleni pri delodajalcu in svojo funkcijo v sindikatu opravljajo neprofesionalno (zadnji odstavek 51. člena kolektivne pogodbe). Vsebinsko dogovora po tem členu je izključno predmet pogajanj med obema strankama, pri čemer kolektivna pogodba napotuje na uporabo kriterijev, kot so: organiziranost delovnega procesa, organiziranost sindikata, izmensko delo ipd. Delodajalec in sindikat se morata najprej dogovoriti o kriterijih za določitev števila sindikalnih zaupnikov in pri tem upoštevati določbe kolektivne pogodbe. Na podlagi dogovorjenih kriterijev pa sindikat poimensko določi sindikalne zaupnike in o tem pisno obvesti delodajalca.

6. Jubilejne nagrade

Besedilo 1. člena aneksa št. 2 (Ur. l. RS, št. 50/99), ki je uredil jubilejne nagrade, po stališču

čju komisije ne potrebuje dodatne razlage. Delavcu ob izpolnitvi pogojev iz novega 66. člena pripada jubilejna nagrada bodisi za skupno ali za delovno dobo pri zadnjem delodajalcu, četudi je delodajalec v svojem aktu določil, da delavcu jubilejna nagrada pripada le za delovno dobo pri zadnjem delodajalcu.

7. Solidarnostna pomoč obolelim

Komisija za razlago kolektivne pogodbe dejavnosti je že v času veljavnosti prejšnje kolektivne pogodbe v zvezi z delavci, ki delajo štiri ure, štiri ure pa prejemajo nadomestilo za čas odsotnosti z dela zaradi bolniške odsotnosti, o tem sprejela razlago. Po njej tudi takim delavcem pripada solidarnostna pomoč, vendar šele po preteku časa, ki trajanje odsotnosti zaradi bolezni izenači z odsotnostjo delavcev, ki so zaradi bolezni odsotni poln delovni čas. Delavcu, ki bi bil zaradi bolezni odsoten štiri ure dnevno, bi tako pripadala solidarnostna pomoč po šestih mesecih. Komisija se takšnemu stališču pridružuje in dodaja, da je treba pri ugotavljanju upravičenosti do solidarnostne pomoči zaradi daljše bolezni upoštevati obdobja, ko je bil delavec zaradi bolezni odsoten polni delovni čas, kasneje pa je delal le štiri ure.

Stališče komisije:

V konkretnem primeru bi delavka, ki je bila zaradi bolezni dva meseca in pol odsotna polni delovni čas, delo pa je nato nadaljevala s polovičnim delovnim časom, bila upravičena do solidarnostne pomoči po treh mesecih in pol.

9. Dodatni dnevi dopusta

Stališče komisije:

V skladu s 30. členom kolektivne pogodbe pripada materi z otrokom do 15 let starosti ali očetu samohranilcu po en dan letnega dopusta za vsakega otroka. Komisija ob tem opozarja na določbo 3. odstavka 159. člena novega ZDR, ki pravico do enega dodatnega dneva letnega dopusta za vsakega otroka, ki še ni dopolnil 15 let starosti, daje tako delavki kot delavcu.

Razlaga:

Pravice delavca iz predzadnjega odstavka 30. člena kolektivne pogodbe, da trikrat med letom po en dan letnega dopusta izrabi v dneh, ki jih sam določi, če o tem obvesti neposrednega vodjo najkasneje dan pred nastopom dopusta, delodajalec ne more omejiti z dodatnim pogojem, da mora biti takšna odsotnost predhodno pisno odobrena. S splošnim aktom ali kolektivno pogodbo pa se lahko določi način, kako delavec o tem obvesti delodajalca (npr. ustno, pisno, na obrazcu ipd.).

Lidija Jerkič, univ. dipl. iur.

Albert Vodovnik peti med Večerovimi bobi

Bralci mariborskega Večera vsako leto za najbolj domiselno izjavo, objavljeno v njihovem časniku, izberejo boba leta. Za leto 2002 so izbrali urednika pri Cankarjevi založbi **Zdravko Duša**, bivšemu predsedniku SKEI **Albertu Vodovniku** pa so prisodili peto mesto.

Bralci so lahko izbirali med desetimi izjavami: »O poeziji sprašuje molk in odgovarja tišina.« (**Milan Jesih**, pesnik); »V nobeni drugi državi nisem delal tako malo časa in nikjer niso bili bolniki na vseh ravneh tako malo pomembni kot v Sloveniji.« (**Andrej Trampuž**, infektolog); »Pri nas se tistim, ki pridejo na oblast, rahlo zavrti.« (**Ivo Hvalica**, bivši poslanec); »Kar se tiče delavskih pravic, v Sloveniji vozimo zadnje desetletje v peti prestavi,

vendar vzvratno.« (**Albert Vodovnik**, bivši predsednik SKEI); »Šele tretja generacija kapitalistov začne finančno podpirati znanost, umetnost in univerze.« (**dr. Jože Mencinger**, rektor Univerze v Ljubljani); »Vse, kar je resnično, je pri nas nevarno.« (**Zarko Petan**, aforist in režiser); »Bodimo pošteni in povejmo, kaj je arbitražna. To je posledica in dokaz politične impotence.« (**Jelko Kacin**, poslanec); »Večina, vsaj starejših akademikov, je imela bedne plače in je končala svojo kariero z bednimi pokojninami.« (**dr. Boštjan Žekš**, predsednik SAZU); »Morda bo nekoč v prihodnosti mogoče to narediti v epruveti, toda za zdaj se nobeno prebivalstvo ne more obnavljati, ne da bi rojevalo otroke.« (**dr. Janez**

Malačič, demograf); »Na trgu so neki ljudje, ki hodijo iz firme v firmo, pocuzajo denar, firmo pa na koncu prodajo nekemu, ki ga ni.« (**Zdravko Duša**, urednik pri Cankarjevi založbi). Avtor zmagovite izjave je dobil 2458 glasov, drugo nagrado so bralci prisodili **Žarku Petanu**, tretjo bivšemu poslancu **Ivu Hvalici**, četrto infektologu **Andreju Trampužu** in peto bivšemu predsedniku SKEI **Albertu Vodovniku**.

Lani je nagrado za boba leta dobila generalna državna tožilka **Zdenka Cerar**, in sicer za izjavo: »Slovinci za šankom vedo vse, pred policijo petdeset odstotkov, pred tožilcem ali sodnikom pa se ne spomnijo nič več.« Leta 2000 je bil bob leta **Matjaž Hanžek**, ki je izjavil: »Pri nas je nekdo bogat, ker je pripadnik neke politične stranke, po drugi strani pa ljudje cele dneve delajo za drobiž.« Prvič je Večer nagrado bob leta podelil leta 1999. Taktat jo je dobil **Vlado Kreslin** za izjavo: »Slabi šefi jemljejo slabe delavce, da so lahko še naprej šefi, tako je tudi v glasbi.«

T. K.

Nadaljevanje z 10. strani

Z aktivno politiko zaposlovanja zmanjšati brezposelnost

podjetniško aktivnost žensk in razvijala programe za integracijo romske populacije in drugih težko zaposljivih skupin.

V programe in ukrepe aktivne politike zaposlovanja bodo v letu 2003 v Mariboru vključili blizu 10.000 brezposelnih delavcev, za izvedbo programov pa bodo namenili okoli 5,5 milijarde tolarjev. V Sloveniji bodo v te programe letos vključili blizu 38.900 brezposelnih oseb, izvedba programov pa bo stala 20,5 milijarde tolarjev.

Nekateri že poskušajo zlorabljeni novi zakon

V nadaljevanju okrogle mize je sekretarka območne organizacije ZSSS v Podravju **Vekoslava Krašovec** spregovorila o prvih izkušnjah pri uresničevanju novega zakona o delovnih razmerjih. Opozorila je, da je zakon nastajal osem let, saj se je družba v celoti težko sprijaznila z odnosi, ki v kapitalizmu vladajo na trgu dela ter med delodajalci in delojemalci. Novi zakon vzpostavlja pogodbeni odnos med delodajalcem in delavci, vendar pa pri tem delavce kot šibkejšo stran ščitijo določila zakona o delovnih razmerjih. Delodajalec mora v pogodbo o delu vključiti najmanj tiste pravice, ki delavcu pripadajo po zakonu in veljavnih kolektivnih pogodbah. Delavec pa si seveda lahko izbere še kakšno pravico več.

Tvorci novega zakona o delovnih razmerjih so se zgledovali po delovnopравни zakonodaji v državah Evropske unije, sindikati pa so se borili, da bi v njem ostale tudi delavske pravice, ki so si jih delavci pri nas izborili v preteklosti. Krašovec je spomnila na plačan odmor med delom in na celo vrsto drugih pravic, ki jih je delodajalska stran želela ukiniti.

»Novi zakon je razumen kompromis med delodajalci in sindikati, zato ga moramo z roko v

roki tudi uresničevati,« je dejala Krašovec. Po njenih besedah so se Svobodni sindikati v Podravju že srečali s poskusi zlorabe novega zakona za zmanjšanje delavskih pravic. Posamezni delodajalci so namreč delavcem že ponudili v podpis nove pogodbe o zaposlitvi, ki ne upoštevajo zakona. Nekateri delodajalci so ob podpisu nove pogodbe o zaposlitvi poskušali delavcem zmanjšati plače, čeprav sprejete kolektivne pogodbe še veljajo. Zato je po mnenju Krašovec potrebno okrepiti usposabljanje socialnih partnerjev na ravni podjetij za uresničevanje novega zakona. Svobodni sindikati v Podravju so že doslej veliko storili za usposabljanje svojih sindikalnih zaupnikov, določene aktivnosti v tej smeri pa še načrtujejo.

Primeri dobre prakse

Mateja Karničnik in **Natalija Kojzek** iz Sklada za razvoj in usposabljanje človeških virov sta govorili tudi o ukrepih za razvijanje človeških virov in možnostih pridobivanja nacionalnih oziroma evropskih sredstev. **Marjan Hertiš** iz podjetja Seltron in **Cvetka Nalič** iz Pro-sana sta predstavila izkušnje pri upravljanju človeških virov v svojih podjetjih. Kakor je dejal Hertiš, vložijo v Seltronu veliko truda v iskanje pravih ljudi, ki jih zaposlujejo. Pri iskanju ljudi za določeno delo vztrajajo toliko časa, da najdejo delavce, ki so se pripravljene integrirati v kolektiv in z njim zaživeti. Pred zaposlitvijo se z vsakim delavcem vsestransko pogovorijo o njegovih nagnjenjih, sposobnostih, željah in pričakovanjih. V Seltronu delavce tudi dodatno izobražujejo, spremljajo njihovo kariero in jih ustrezno stimulirajo. Vse to pa se kaže tudi pri delu in rezultatih poslovanja podjetja. Predvsem je bila zanimiva Hertiševa misel, da imamo recepte za vlaganje v nove programe in tehnologijo, medtem ko enostavnega recepta za vlaganja v človeške vire ni. Zato je izmenjava mnenj in izkušenj na tem področju še posebej dragocena.

Na okrogli mizi se mnenja niso kresala, udeleženci pa so spoznali večplastnost pogledov na politiko zaposlovanja in na upravljanje človeških virov. To pa je prvi pogoj za strpen socialni dialog med vsemi socialnimi partnerji.

T. K.

Nadaljevanje z 11. strani

Manj delovnih sporov in socialnih stisk?

po 152. členu kazenskega zakonika ter nasploh na vlogo policije in tožilcev v teh razmerjih, da se zagotovi spoštovanje ustavnega člena o nedotakljivosti stanovanja.

Hanžek se je sestal z ministrom za šolstvo, znanost in šport. Dogovorila sta se za bolj aktivno poučevanje o človekovih pravicah tako v šolah kot izven njih. V zvezi s tem ima večasih občutek, da je od vseh državnih organov in zavodov pri poučevanju o človekovih pravicah še najbolj aktivna policija, ki je za svoje pripadnike izdala celo učbenik in več zloženek. Če bi podobno ravnali tudi drugi državni organi na vseh ravneh, bi bilo tudi manj konfliktov med državo in državljanji.

Hanžek je predstavil tudi statistične podatke o delu varuha človekovih pravic v lanskem letu. Skupaj je lani sprejel 2870 zadev oziroma okoli 13 odstotkov manj kot leto poprej. Več zadev kot leta 2001 pa je prejel na področju varstva ustavnih pravic, pravic otrok in na področju varstva osebnih podatkov, torej natanko na tistih področjih, ki jih je pri promociji človekovih pravic še zlasti izpostavljal. Skupaj z zadevami iz prejšnjih let pa je lani obravnaval 3490 zadev, kar je okoli tri odstotke manj kot leta 2001.

Hanžkov namestnik **Tone Dolčič** pa je javnost seznanil z neustreznim odnosom posameznih državnih organov in institucij do občanov. Zlasti ga je zbudila v oči odločba, s katero je območna služba zavoda za zaposlovanje v Mariboru brezposelnemu delavcu lani ukinila denarno nadomestilo za čas brezposelnosti in ga izbrisala iz evidence brezposelnih, ker ga enkrat samkrat ob kontroli ni našla doma. Odločba je bila po Dolčičevih besedah izdana po izteku zakonskega roka, tudi vsebinsko je neprimerna in delavcu ne omogoča niti pojasnila oziroma zagovora. Ombudsman bo mariborsko območno službo zavoda za zaposlovanje opozoril, da takšnih odločb ne bi smeli več izdajati.

T. K.

Humoreska

»Bravo! Ali ste videli, kakšne korenine so naši Slovenci na avstrijskem Koroškem?« je pred dnevi pri malici v tovarniški menzi vzkliknil rezkar Vili. »Štirje uredniki in urednice Radia 2 so gladovno stavkali, ker jih je ÖRF konec leta 2002 prenehal financirati. Brez sredstev pa slovenski radio na avstrijskem Koroškem ne more več delovati oziroma oddajati svojega programa. Gladovno so stavkali za slovenščino!«

»Slišal sem, da so uslužbenci Radia 2 pripravili novinarsko konferenco,« je nadaljeval mizar Tone. »Na njej so napovedali, da bodo sredi marca začeli gladovno stavkati tako dolgo, da bodo pristojni našli rešitev za slovenski radio.«

»Zares so hrabri!« je prikimal Vili. »Upam, da bodo s svojo pokončno držo izvršili tak pritisk na avstrijsko vlado in na vodstvo tamkajšnje državne televizije, da ne bo nihče niti pomislil več na ukinitvev slovenskega manjšinskega radia.«

»Če gladovna stavka ne bo pomagala, bodo uredniki problem Radia 2 spravili pred mednarodne forume!« je dodal Tone. »Manjšinski radio in slovenščino na avstrijskem Koroškem ščitijo tudi evropski manjšinski dokumenti, med njimi tudi evropska listina o varstvu manjšinskih in regionalnih jezikov.«

»Hm, hm,« je odkimal strugar Lojze in se popraskal za ušesi.

»Zakaj odkimavaš, Lojze!« je vzkliknil Vili. »Kar je res, je res! Slovenski jezik na avstrijskem Koroškem ščitijo evropski dokumenti in pokončni pripadniki slovenske manjšine! Zato se nam zanj ni treba bati!«

»Hm, hm, hm,« je še bolj zaskrbljeno odkimal Lojze.

»Lojze, kaj te muči?« je zanimalo Vilija. »Ali mi ne verjameš?«

»Vili, seveda ti verjamem, da je slovenščina dobro zaščiten na avstrijskem Koroškem,« je počasi in preudarno dejal Lojze. »Samo tega ne vem, kdo slovenščino ščiti v Sloveniji!«

Za trenutek smo vsi umolknili.

»Kako to misliš, Lojze?« je čez čas previdno povprašal Vili.

»No, tako! Razmišljam pač, kdo v Sloveniji ščiti slovenščino, saj je na javnih mestih skoraj nikjer več ne srečam. Špecerijo kupujemo v Mercatorju, Leclercu ali Intersparu, obutev v Stiefelkönig in Turboschuchu, orodje v Baumaxu in Obiju, obleko pa v Emporiumu, Fischbonu, Humanicu, Benettonu in vrag si ga vedi v kakšnih trgovinah še. Če grem z ženo v mesto, pijevo kapučino v Country baru, big meg pa si privoščiva v McDonaldsu ali Nordseju. Saj človek ne ve več niti, kako bi izgovarjal in sklanjal vse te besede. Samo našega kozoroga iz Laškega še lahko spijem v točilnici Pri Ančki.«

»Hm, hm,« je zamišljeno prikimal kurir Peter. »Lojze ima prav. Pri nas na ulicah težko opaziš kakšno slovensko besedo. Na reklamnih panojih je zagotovo ne najdeš. Slovenska podjetja kar tekmujejo v tem, katero bo za svojo slovensko blagovno znamko našlo bolj eksotično tuje ime.«

»To pa še ni najbolj žalostno,« je vzkliknil Tone. »Najhuje je to, da se v mnogih podjetjih, ki so v lasti tujcev, menedžerji z delavci pogovarjajo samo še v angleščini, nemščini, italijanščini, francoščini ali kakšnem drugem tujem jeziku – odvisno pač od tega, od kod je lastnik podjetja.«

»Ha, ha, ha,« se je zarežal skladiščnik Rudi. »Pred dnevi mi je kolega skladiščnik iz sosednjega podjetja v lasti tujcev povedal resnično zgodbo.

Svojega direktorja, ki je tujec, je šel vprašat, ali mu lahko poveča plačo. Ker ne zna dobro angleško, je pri pojasnjevanju svoje želje veliko krilil z rokami. Naslednji dan ni dobil večje plače, temveč nove delovne rokavice. Ha, ha, ha.«

»Rudi, ne vem, zakaj se ti zdi to tako smešno,« se je nejevoljno vključila v pogovor Sonja iz računovodstva. »To je žalostno. Žalostno pa je tudi to, da imamo v našem podjetju vse računalniške programe v tujih jezikih. Direktor pravi, da je tako najceneje. Tako se samo še ženslamo, žinsertiramo, žformatiramo, žfilamo in podobno. Tu pa tam pa koga pokličemo na žhelp'. Če bo šlo tako naprej, se v slovenščini sploh ne bomo znali več strokovno pogovoriti.«

»Po naših komercialnih radijskih in televizijskih postajah pa slovenščine tako in tako sploh ne slišiš več, razen taktat, ko so kratka poročila,« je zamahnil z roko Vili. »Kar naprej navijajo same tuje pesmi. Če hočeš poslušati dober slovenski radijski program, moraš poslušati slovenski radio na avstrijskem Koroškem!«

»Hm, hm,« je ponovno počasi dejal Lojze. »Še sreča, da slovenščino na avstrijskem Koroškem ščitijo evropski dokumenti in naši pokončni in hrabri manjšinci. Če bo slovenščina izginila iz javne rabe v Sloveniji, jo bodo ohranili vsaj manjšinci na avstrijskem Koroškem!«

»Če je tako, pa nimamo kaj čakati,« je dejal Rudi. »Tako ko bodo štirje uredniki nehali gladovno stavkati za slovenščino na avstrijskem Koroškem, jih moramo poklicati v Ljubljano, da bodo pred Cankarjevim domom začeli gladovno stavkati še za slovenščino v Sloveniji!«

Kdo ve, kako dolgo bi se še tako pomenkovali, če ne bi tisti hip iz kuhinje pridrvela kuharica Špela. Vendar tokrat ni imela v rokah velike skledice ričeta s kranjskimi klobasami, temveč velike bele liste papirja in barvice.

»Špela, kje pa je danes malica?« smo jo povprašali vsi v en glas. »Svi smo že strašno lačni!«

»Vam bom jaz že pokazala, kaj se to pravi klicati na pomoč Slovence iz avstrijske Koroške!« je povzdignila glas Špela in začela namesto ričeta po mizah deliti bele liste papirja in barvice. »Odločila sem se, da bomo začeli gladovno stavkati sami. In to takoj!«

Vsi smo od presenečenja zazijali.

»Pa še to vam povem!« je dejala Špela, »direktor mi je prepovedal kuhati domače jedi, češ da se pri malici zadržite predolgo in da se preveč med seboj pogovarjate o problemih v podjetju. Zato mi je zabičal, da vam moram v bodoče za malico pripravljati fastfood!«

»Kaj pa je zopet to?« se je namrgodil Vili.

»To so takšni ameriški sendviči, ki jih hitreje požreš kot dobiš!« je pojasnil Tone.

»No, Špela, kaj pa naj napišemo na naše transparente!« je povprašal Rudi.

»Gladovna stavka za slovenščino in za domači ričet!« je kot iz topa izstrelila Špela in odvihrala proti vratom.

»Kam pa greš ti?« smo presenečeno povprašali vsi v en glas.

»V pisarno!« je dejala pomembno. »Poklicati moram medije in predstavnike mednarodnih forumov!«

Uganke

»Moja žena se kar naprej ukvarja z reševanjem uganek.«

»Kakšne uganke rešuje?«

»Katera je moja ljubica!«

»Sestra, si tu?«

»Sem, dragi brat!«

»Žena, si tu?«

»Sem. Dragi mož, vsi smo tu!«

»Zakaj za hudiča pa potem v kuhinji ne ugasnete luči!«

Bik

»Kaj je Rudi po horoskopu?«

»Bik!«

»Kako veš?«

»Saj mu žena kar naprej nabija rogove!«

Pošteno plačilo

»Kje si sedaj v službi?«

»V tekstilni tovarni!«

»Kako pa te plačajo?«

»Pošteno me plačajo samo za petnajst minut.«

»Za katerih petnajst minut?«

»Tokrat, ko serjem!«

Skrben gospodar

Na Gorenjskem je ob umirajočem očetu zbrana vsa družina.

»Sin, si tu?«

»Sem, ata!«

»Hči, si tu?«

»Sem, ata!«

Kapa

»Gospod policaj, ali je to vaša kapa?«

»Kje pa, mladenič? Jaz sem svojo izgubil!«

Včlanite se v nov sindikat!

Dost mam. Ustanavljam sindikat zaljubljenecv Slovenije. Zaljubljenosti nihče več ne jemlje resno in temu je treba narediti konec. Tudi zaljubljenici imamo pravice in prav je, da se zanje zavzamemo. Predvsem moramo doseči, da nas jemljejo resno, upoštevajo naše muke in delovne pogoje, ki so, milo rečeno, katastrofalni. Delamo noč in dan, v vsakem vremenu, povsod in zelo skrbno. Toda, kako naj bo človek uspešno zaljubljen, če njegovega truda prevečkrat ne upoštevata niti objekt oboževanja, kaj šele sošolci ali bognedaj sodelavci, če se iz zaljubljenosti norčujejo trgovci s plastičnimi in sladkimi srčki in navitim cenami rož, če se na zaljubljenost spomni narod le na valentinovo, ko pa je vendarle jasno, da je ta pojav širši in časovno neomejen. Mi imamo pravico biti zaljubljeni kadar koli in za to se bomo borili z vsemi sredstvi, tudi s stavko, če bo treba. Pričakujem vsaj milijon in pol članov v Sloveniji, drugim pa tako ni pomoči. Če spadata med zaljubljene, se mi pridružite.

Valentina

Razpis

2. zimskih športnih iger

članov Sindikata delavcev trgovine Slovenije v veleslalomu, ki bodo v soboto, 1. marca, na Rogli

Pričetek tekme na smučišču Ostruščica bo ob 10. uri.

Pisne prijave pošljite najpozneje do sobote, 22. februarja, na naslov: ZSSS, Območna organizacija sindikatov Celje, p. p. 163, 3000 Celje.

Skupaj s prijavo nakažite participacijo, ki za tekmovalce in za spremljevalce s smučarsko karto znaša 5000 tolarjev, za spremljevalce brez smučarske karte pa 2500 tolarjev.

Štartnino nakažite najkasneje do 25. februarja na ZSSS, Območna organizacija sindikatov Celje, številka TRR 06000-0003635859 pri Banki Celje z navedbo SDT + število udeležencev, sklic na številko 00 17102003.

Dodatne informacije lahko dobite pri Mileni Vrunč, tel. 03/425-57-00.

Žrebanje štartnih števil bo v torek, 25. februarja, ob 10. uri v prostorih ZSSS, Območne organizacije sindikatov Celje, Gledališka 2/II.

Prijave, ki ne bodo prispеле do roka ali zanje ne bo plačana štartnina, pri žrebanju ne bodo upoštevane.

Tekmuje se po pravilih zimskih športnih iger Sindikata delavcev trgovine Slovenije, ki jih boste prejeli pred tekmovanjem.

Tekmovalci tekmujejo na lastno odgovornost, s seboj morajo imeti veljavno zdravstveno izkaznico.

Tekmovalci so za čas smučanja (ne tekmovanja) zavarovani preko smučarske karte.

Štartne številke in drugo bodo vodje ekip lahko prejeli na dan tekmovanja od 8. ure dalje v hotelu Planja.

Kosilo za prijavljene udeležence bo v Hotelu Planja od 14. ure dalje.

Od 14. ure dalje bo v Hotelu Planja družabno srečanje z objavo rezultatov.

Polemika o zahtevah delavcev do Holdinga Litostroj

Na članek v Delu Na denar čakajo več kot deset let se je ozval **Jože Duhovnik**. V svoj odmev, objavljen v Delu 6. februarja, je med drugim zapisal, da na denar čakajo le dve leti in pol in ne deset let. Gre za poročilo s protestnega zbora delavcev Litostroja EI, o katerem smo poročali tudi v 4. številki našega glasila. Duhovnik je tudi zatr dil, da je današnja vrednost terjatev delavcev desetkrat večja kot leta 1992, ko so bile terjatve izračunane.

Na to pisanje se je oglasil **Janez Starman**, predsednik podružnice SKEI v Litostroju EI. Ker mu pisma v Delu niso objavili, ga je poslal še našemu

uredništvu. Iz njega povzema mo:

Terjatve do Holdinga Litostroj so bile vložene novembra 1999 in uradno priznani dolg se tako vleče že četrto leto.

Terjatve res izvirajo iz leta 1992 in temeljijo na takrat veljavni podjetniški kolektivni pogodbi. So pa k njim dodane še kasneje nastale terjatve.

Delavci, ki so do tega upravičeni, še sprašujejo, kje so njihovi certifikati, vloženi v Litostroj namesto v Krko, Lek, Petrol ... Delavce zanima tudi, zakaj Duhovnik toži Litostroj za več kot deset milijonov odškodnine.

F. K.

Udeležba na lanskih zimskih športnih igrah je bila množična, zato tudi letos pričakujemo vašo udeležbo in želimo veliko športnega užitka ter dobrega razpoloženja na zimskih igrah SDT Slovenije.

Dobimo se na Rogli!

*Nevenka Knapič, predsednica območnega odbora SDTS
Ladislav Kaluža, sekretar območnega odbora SDTS*

Zdravstveno zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini

- različni programi
- ugodne zavarovalne premije
- najmočnejša mreža izvajalcev po vsem svetu
- 24-urna pomoč
- organizacija zdravniške pomoči in prevozov
- dodatna kritja za svojece
- pravna pomoč

št. dni	individualno		družinsko*		skupinsko** (premija po osebi)	
	EVROPA	SVET	EVROPA	SVET	EVROPA	SVET
3	1.190	2.490	2.380	4.980	833	1.743
5	1.630	2.890	3.260	5.780	1.141	2.023
8	1.990	3.250	3.980	6.500	1.393	2.275
10	2.190	3.450	4.380	6.900	1.533	2.415
15	2.690	3.980	5.380	7.960	1.883	2.786
21	3.380	4.820	6.760	9.640	2.366	3.374
30	4.580	6.390	9.160	12.780	3.206	4.473
45	5.970	9.840	11.940	19.680	4.179	6.888
60	7.480	11.240	14.960	22.480	5.236	7.868

Vzajemna zdravstvena zavarovalnica vam v sodelovanju s priznano asistenčno hišo Elvia zagotavlja popolno zdravstveno zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini.

V razpredelnici je prikazan cenik premij (v SIT), ki velja za osnovni program zavarovanj.

Informacije:

01 47 18 742 ali 01 47 18 723
www.vzajemna.si, wap.vzajemna.si

Zavarovanje lahko sklenete tudi preko interneta - www.vzajemna.si

Zavarovalne premije v skladu z 8. členom ZDPZP niso obdavčene. Pridržujemo si pravico do spremembe cen.

* Družinsko zavarovanje: premija velja za vso družino (starši in otroci do 21. leta starosti).

** Skupinsko zavarovanje: velja za skupine od 10 do 19 oseb, za skupine nad 19 oseb velja 35-odstotni popust, za skupine nad 49 oseb pa 40-odstotni popust na osnovno premijo.

Zavarovanja lahko sklenete tudi za obdobje 75, 90, 135, 180, 270 ali 365 dni.

Priporočamo, da sklenete **VIŠJI PROGRAM**, saj so stroški zdravstvenih storitev v nekaterih državah zelo visoki. Višji program vam nudi visoko kritje stroškov zdravstvenih storitev in prevozov.

<i>Nova Delavska enotnost</i>	KAŽIPOT	SEKRETAR	MANJŠA REKA V SEV. ŠPANIJI	ANG. FILM. IGRALKA (FRANCESCA)	PIŠKOT		KRATKOTRAJEN OSTER VETER	NORDIJSKI BOGOVI	ZNAČIL. NERESNEGA ČLOVEKA	JANEZ MENART
	DEBELEJ. ZREZEK IZ STEGNA						ČEBELJI BIVALNIK			
	LASTNOST MAGNETA DELAVSKA ENOTNOST						IT. FILM. KOMIK			

<i>Avtor: Rudi Murn</i>	STANE POTOKAR	2		ERBIJ	AM. FILM. IGRALEC (BRUCE)	3		OTOK V JADRANU							
					SKRIVNOSTNOST			ENAKI CRKI				KMETJSKO ORODJE ZA RAHLANJE ZEMLJE	EDO MOHORKO		

	STAN. OZRAČJA GLED NA TEMP., VLAGO, OBLAČ.							OTOK PRI SUMATRI							
	SPOJINA HALOGENA S KOVINO, HALOGENID							TOMAŽ OSLEC							
	NAUK O METODAH RAZISKOVANJA														
	OČE				LAHKO-ATLETSKA PANOGA				VRVAR (STAR.)					4. IN 2. SAMOGL.	
	DEL KROŽNICE				TANTAL			KRINKA	STANJE OČARANEGA ČLOVEKA					OSEBNI ZAI MEK	
	ČRKI IZ BESEDE ZOV				OBDOBJE PALEOZOIKA				PRISLOV ČASA						
	ODDELEK ZA NOTRANJE BOLEZNI				TURČIJA										
	HITER TEK				SREDIŠČE MOLDAVIJE, ROMUNIJA				HOTEL V BOVCU						

<i>NAGRADNA križanka št. 6</i>	KONICA	DEL PARNEGA STROJA TEKOČINA V ŽILAH	4		IZOLIRANA ETNIČNA SKUPINA											
					GOETHEJEVA MATI											
					KRILLO RIM. KONJENICE					AMER. PEVKA FITZGERALD						
					NIKOLA TESLA											

GESLA NAGRADNE KRIŽANKE št. 6 (13. 2. 2003):

1:

2:

3:

4:

5:

Gesla iz današnje nagradne križanke napišite na označena polja, izrežite in pošljite nalepljene na dopisnici na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana, p. p. 97. Tudi tokrat je nagrada 5000 tolarjev, zato ne pozabite napisati svojega točnega naslova in davčne številke. Upoštevali bomo pravilne rešitve, ki bodo prispele do **ponedeljka, 24. februarja 2003.**

Pravilna rešitev gesel iz 4. številke Nove Delavske enotnosti: 1. ON IN ONA V BANJI, 2. NA POTEZI JE ČRNI, 3. KVARTOPIRCI. Nagrado 5000 tolarjev prejme **Vanesa Zaman**, Benkova 15, 5270 Ajdovščina.